

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
Fakulta výtvarných umění

PO(PUD)

Teoretická diplomová práce

KANTOROVÁ PAVLA

Ateliér tělového designu

Vedoucí : PhDr. Kaliopi Chamonikola, Ph.D.

Brno 2011

Děkuji vedoucímu diplomové práce za cenné rady a pomoc při návrhu a vypracování této práce.

Prohlášení diplomanda

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Brně dne

Mgr. Pavla Kantorová

Potvrzení vedoucího práce o převzetí elektronické dokumentace diplomové práce

*K této diplomové práci byla předložena kompletní digitální dokumentace ve formátech pdf.
Potvrzuji její převzetí*

V Brně dne

PhDr. Kaliopi Chamonikola, Ph.D

Anotace diplomové práce

Jméno a příjmení	Mgr. Pavla Kantorová
Fakulta	Fakulta výtvarných umění VUT v Brně
Vedoucí práce	PhDr. Kaliopi Chamonikola, Ph.D
Rok obhajoby	2011

Název práce	PO(PUD)
Název v angličtině	THE IMPULSE
Anotace práce	Diplomová práce se věnuje tématu popudu k tvorbě. Všímá si různých podnětů, které mohou vybízet k činnosti umělce. Na své dosavadní práci, v níž experimentuje s různými podobami a formami umění, potom autorka tyto podněty demonstruje. Zároveň mapuje svůj umělecký vývoj od intuitivní, pudové tvorby, až po aktivismus akčního umění a performance a snaží se podobné motivy najít na poli současné české umělecké scény.
Klíčová slova	malba, street art, instalace, site specific, akční umění, performance, audiovizuální produkce, angažované umění (political art, public art)
Anotace v angličtině	This work focuses on the impulses leading to creation of artists, including the author herself. She demonstrates , how these motives appear in her own artistic work, based on experimenting with different faces and forms of art. Along with this she shows her artistic transition from intuitive, impulsive creation to creation full of actions and performance and she tries to find silmilar artists in Czech contemporary art.
Klíčová slova v angličtině	painting, street art, installation, site specific, action art, performance, audiovisual art, activist art (political art, public art)
Přílohy vázané v práci	obrazová
Rozsah práce	70 stran
Jazyk práce	český

Obsah:

1. Úvod – <i>vstup /seznámení /objasnění</i>	6
2. Tělo – <i>popud / tvořivý proces / umění</i>	7
3. Mixer	10
3.1. Zježená srst - <i>zvířecí pud / přeměna / výraz</i>	11
3.2. Beletrie onanie - <i>obraz / text / street art / site specific</i>	14
3.3. Pulzující krev – <i>hudba / audio-vizuál / performance</i>	20
4. Trip	24
4.1. Ještě než vyrazím - <i>outsider art/ art brut / mediumní tvorba</i>	24
4.2. Pojedu tam, kam mě to láká – <i>malba / street art / akce / hudba</i>	28
4.2.1. Od obrazu ke street artu	28
4.2.2. Od instalace k performanci	34
4.2.3. Od akce k audiovizuální produkci	41
5. Srdce ještě bije - <i>kam dál / možnosti / zažít to spolu</i>	47
6. Závěr - <i>shrnutí / odcházení / výstup</i>	50
7. Obrazová příloha	52
8. Literatura	69

1. Úvod

vstup / seznámení / objasnění

Člověka odlišuje od zvířat ona nekonečná touha měnit své okolí i měnit sám sebe. To vnitřní pnutí žene člověka k novým vynálezům, objevům, mění myšlenkové proudy a tvář světa, v němž žijeme. Potřeba něco vytvořit nebo něco sdělit je tím hlavním motorem – popudem, který strhává sportovce ke světovému rekordů, techniky k převratným řešením, básníka k proudu veršů, malíře k odvážným tahům štětce. Popud je to, co otvírá duši umělce a přináší obohacení mysli. Bez popudu by nebylo odvážných počinů, bez popudu bychom tady nebyli. V umění i samotném bytí člověka je to stěžejní téma. Proto jsem se rozhodla je uchopit a popsat ve své diplomové práci. Popud je zároveň téma velmi osobní. Není ho možné vměstnat do pouček a výkladového slovníku. Nemohu psát o popudu a neprožívat ho. Není jiné cesty, než spojit odborný výklad s vlastním poznáním, osobní zpovědí. Moje diplomová práce proto vysvětluje téma tvůrčího popudu ve vztahu k mé vlastní tvorbě, v níž experimentuji s různými podobami a formami umění a snažím se zužitkovat i poznatky získaného pedagogického vzdělání. Všechny otázky zároveň promítám do kontextu soudobé české umělecké scény a zaměřuji se především na ty umělce, s nimiž jsem myšlenkově blízká.

2. Tělo

popud / tvořivý proces / umění

„Umění je umělci vrozeno jako pud, který se ho zmocňuje a dělá z něho nástroj.“¹

Dalo by se říct, že umělecký pud má velmi blízko k mateřskému pudu. Je to v podstatě touha po vytvoření něčeho nového z nás, po vytvoření „produktu“. Ať již tvůrce ví, „...že jeho dílo v něm bylo počato, roste a zraje, nebo si klamně představuje, že tvoří z vlastního záměru a utváří svou vlastní myšlenku, nemění to nic na věci, že ve skutečnosti jeho dílo roste z něj. Má se k němu tak, jako dítě k matce.“²

Kde se to v nás bere? Kde vzniká ta potřeba tvořit? Je to vrozené? Proč to někdo dělá a proč jiný ne? Jaké jsou hlavní podněty a impulsy k tvorbě? Proč jedinec cítí v sobě to zvláštní pnutí po tvorbě? Hledá v něm uspokojení pro sebe, pro ostatní. Chce nějak reagovat na sebe, na druhé, na společnost a její hodnoty, na postavení v ní. Hledá sám sebe a svoje vyjádření. Je to nekonečný běh. Cesta, proces, vývoj.

Ať už je to jakákoliv podoba pudu (vnitřní posedlost, touha, chtíč nebo potřeba reagovat na vnější impulsy), je přirozenou součástí autorovy umělecké produkce.

Každý by měl dělat to, v čem je dobrý. Poslechnout svou intuici...*„Jak to říkal Štýrský: Každý z nás stopuje svoji ropuchu. Člověk něco má, nějakou obsesi, touhy o něčem mluvit, a nějakým způsobem se k tomu dostane... Vždycky jsem měl tendence něco dělat, něco sdělit. Ta touha byla vždycky silná. Na střední když jsem nemaloval, tak jsem psal. Vždycky jsem věděl, že se chci nějak vyjadřovat. Způsob mi byl dlouho lhostejný...U malování je člověk sám, dost často se mu celá ta logická konstrukce zboří a člověk pracuje jenom intuitivně. 70 procent je promyšlených, 30 je nejlepších a vůbec nevím, proč tak jsou. To je na tom to úžasné. Obrazy fungují jako nějaká parabola, nějaký komentář, zpracovávání osobních prožitků, toho co prožívám nejen já, ale s čím se pravděpodobně potýkají všichni. A je to nějak zpracovaný, je to jiná realita.“³*

Sám tvořivý proces je velmi těžko uchopitelný a individuální. *„Podstatě tvořivého procesu nikdo nerozumí. Říká se, že rozdíl mezi řemeslníkem a umělcem je v tom, že řemeslník, než začne pracovat, přesně ví, jaký bude výsledek jeho snažení, zatímco umělec, než zjistí, co se mu vlastně podařilo, musí počkat, až je dílo hotové. Mnoho umělců s tím*

---

¹ JUNG, G.C. *Člověk a duše*, Academia, Praha 1995, s. 154.

² Tamtéž. s. 155.

³ PEŘINA, J. Josef Bolf stopuje svoji ropuchu. *ŽIVEL: overground against monoculture*. Praha 2010, č.32,s.125.

nebude souhlasit, ale někteří ano...Ačkoliv by bylo nereálné očekávat, že tvořivý proces budeme schopni pochopit na mechanické úrovni, můžeme přesto říci s určitou jistotou, že ven nevyjde nic, co předtím nevešlo dovnitř. Myšlenky a představy se neobjevují záhadně a jen tak zčistajasna, i když se to tak často může jevit. Tento klam je způsoben tím, že v mysli tvůrčího umělce je nekonečně mnoho možností syntézy, a to prostřednictvím interakcí mezi novými údaji a podněty a zásobou již vybraných a uložených dat. Různé prvky mohou být známé dřív, než dojdou k jejich syntéze, avšak jakmile jsou zabudovány do nového výtvoru, nemusí už být rozpoznatelné. Takto se může umělci zdát, že vzniklo něco zcela nového.“⁴

Umělec je vlastně chodící živá schránka naplněná vším možným, co přejímá a přeměňuje. Vjemy, zvuky, obrazy, okamžiky, které svým zcela subjektivním a individuálním způsobem zpracovává. Tento materiál, ať chce nebo nechce, nese každý člověk. Ale má každý tu potřebu ho „vyndat“?

A potom „neonaujeme“ jenom nad svojí tvorbou? Nestává se z našeho tvořivého pudu sexuální pud krátkodobého uspokojení? Nebo chceme potěšit i jiné? Tvořit pro druhé? Dokáže se však spojit uspokojení a naplnění uměleckého díla současně se svědomím umělce a s okolím? Může být umělec v harmonii se společností a jejím očekáváním?

Umělec má tu výhodu a zároveň nevýhodu v tom, že v podstatě může všechno. Existují ještě nějaké mantinely nebo hranice pro umělce?

... „Umění je tak neustále revolucionalizováno a skandalizováno. Proto Manzoni sere do plechovek, Acconci masturbuje v galerii, Kulik se mění ve zvíře a Nitsch zvířata zabíjí, lidé nejedí, nebo zase žerou auta, letadla, popř. svoje exkrementy. Zbývá jen někoho zabít a nazvat to uměním. Stejně už to určitě někdo udělal. Záleží jen na kontextu.“⁵

Záleží na kontextu, záleží na kontinuitě, na zpětné vazbě, na akci a reakci. Podávání informací o umění a jeho vymezování je tedy nevyhnutelně nutné. To odděluje umění jako takové, od domácího „sebeuspokojování“.

Největší mírou umění je však naše vlastní tvorba a její splynutí a neoddělitelnost s vlastním životem- „Tvořím, tedy jsem“.

„Můžeme tedy uvažovat o umění jako o něčem, co není jen nějakým artefaktem, nějakou definitivou, ale procesem, jehož funkcí je jakési zvýznamnění, zesmysluplnění, obohacení našeho života, procesem, jehož funkce je v podstatě rituálně didaktická...“

---

⁴ YOUNGSON, M. R. *O šílenství, podivínství a genialitě*. Portál, Praha 2000. Kapitola 48, Tvořivá mysl: dar nebo dřina?, s. 210–211.

⁵ SUK, J. Zrození umělce. *UMĚLEC: současné umění a kultura*. Divus, Praha 2006, č.1/06, s. 72.

Domnívám se, že je tu zcela úzká souvislost, úzká příčinná souvislost mezi způsobem života umělcova a mezi jeho dílem, poněvadž není tu rozdíl mezi dílem a životem, obojí je jediným projevem a obojí musí být jako nedělitelné chápáno. A to především umělcem samotným.

Umění neviditelně vyplňuje mezeru mezi námi a našimi sny, mezeru mezi námi a neexistujícím a skutečným bohem, mezerou mezi námi a naší morálkou. Záleží jen na nás kolik toho, co nahmatáme, vytušíme, vybojujeme, vtlačíme do vlastní existence.“⁶

---

⁶ KNÍŽÁK, M. *Jeden z možných postojů jak být s uměním*. Votobia, Praha 1997. Kapitola Umění je jen berla, s. 80-81.

3. Mixer

Právě tato kapitola je v mé celé teoretické diplomové práci stěžejní. Jde vlastně o popsání mé tvorby a přístupu k ní. Z tohoto pojednání o mé práci, za období posledních zhruba pěti let, vychází určité úvahy a zamyšlení se nad svou tvorbou, jejím smyslem a přínosem. Následující kapitola potom na ni navazuje stručným přehledem autorů, s nimiž má moje tvorba něco společného, nebo jsou mi nějakým způsobem blízcí.

Soustředím se zde především, jak už napovídá název samotné této práce na prvotní potřebu - popud k tvorbě. Proč to vlastně děláme? A v této kapitole se právě snažím o to, vysvětlit to (možná i sama sobě), proč to dělám já a proč v tom vidím smysl.

Nazvala jsem jí *Mixer* – protože je to mix forem, médií, prožitků a všeho dohromady... Všechno jsem to sem „naházela“ a udělala v mixeru koktejl, který ale není ještě u konce. Protože do mixeru se bude ještě přihazovat. Proto předem říkám, že tato kapitola je ještě ve stadiu, kdy je stále otevřena pro nový materiál...

V tomto vyprávění je zachycen určitý vývoj (který rozdělují do třech podkapitol) – od běhu dravé zvěře po zvuk bušícího srdce. Dravost zvířete tady může vyjadřovat vnitřní rozervanost, strach, útěk anebo naopak touhu být viděn (*Zježená srst*). Pokračuje to hledáním svého prostoru a potřebou v něm něco zanechat, sdělit. Nacházení významu textu a spojení textu s obrazem (*Beletrie onanie*). A končí určitým vyvrcholením z uspokojení zapojením všech smyslů k naplnění prožitku, určité chvíle (*Pulzující krev*).

3.1. Zježená srst

Zvířecí pud / přeměna / výraz

„Kdybych ti to chtěla říct přímo, půjčila bych si zvířecí srst. Lidi jsou osamělí, zvířata v kontaktu. Než bych zůstávala v sobě, stanu se zvířetem a vyrazím.“⁷

Už delší dobu se ve své tvorbě věnuji hledání výrazu, malířského gesta, které ve své rychlosti tahů připomíná běh lovené zvěře. Není ještě jasné, zda-li už je bodnuta a vytéká z ní krev, nebo je na hony vzdálená svému střelci a utíká za svobodou. Je to jakýsi změněný stav mysli a těla, z kterého nevíme, co ještě vše může vzniknout. Je to určitý proces přeměny; měním se ve zvíře a tím odhaluji svoji pudovost.

„Zvířecí obrazy jsou v hlubinné psychologii obecně interpretovány jako odkazy na živočišnou, tedy pudovou, zvířeckou, sexuální část lidské povahy.“⁸

Zvířecí atributy mi pomáhají vyjádřit lépe mé pocity, stavy, sebe sama a svůj vztah k okolí. Díky nim mohu vycenit zuby, koukat psíma očima, nechat zplihnout uši jak zajíc, nahrbit se jako kočka, zaútočit jako býk....

„Zvíře má srst zježenou. Pohybuje se opatrně a je ve střehu. Kde je? Říkají, že všude tady. V tobě. Ve mně. Není to trochu děsivý? Zvířata tak velký akorát aby se do hlavy vešly. Občas našeptávají kousni, rafni, hej. Nevím, občas mě to napadá, že v tom asi něco bude. Že je ve mně nějaký zvíře, co rádo kouše, co občas takhle vylízá. Mám věčně otačený jazyk od těch zubů. To protože mám pusu zavřenou, to protože mám náhubek. Nechci nikomu ublížit, jsem ve věčném skousnutí. Připravená k boji beze zbraní. Jsem vůdce své říše smilstva. Posedlý, zuřivý a prokletí stáda šakalů plný krvelačného vytí. Stáda temný víry, co zajedou do každé díry. Ženou se za svým přežitím. Stáda kmenů, národů a ras, stáda dlouhých noh a vlhkých řas. Stáda mas, chtějí strhnout k sobě každého z nás. S každým mým pootevřením jsem víc vidět. S každým vystrčením pulzuje víc krve a buší srdce. Nic se nemůže hýbat a dít samo o sobě. Ne, krev ještě cáká, když jí dáš prostor.“⁹

⁷ VÍTKOVÁ, L., JEŘÁBKOVÁ, E. *Lovcí lebek: Bolf, Rathouský, Skrepl, Typlt*. Galerie Klatovy/Klenová, 2007.

⁸ HILLMAN, J. *Sny a podsvětí*, Portál, Praha 1999, s. 131.

⁹ KANTOROVÁ, P. *Příběh obrazu*. Diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého na katedře výtvarné výchovy, Olomouc, 2008. Vedoucí práce doc. Mgr. Vladimír Havlík, s. 13.

Jde především o proces, než o výsledek. Je to běh, honba za přežitím. Popud k něčemu, co se musí konat, jednat, tvořit.

„Potomci, co místo z dělohy se rodí z myšlenky a místo v těle vznikli pod rukama. Tvořím z potřeby reagovat, polykám bolesti jak mucholapka mouchy. To proto, abych to mohla ukázat, aby to všichni viděli. I ti co to ukázat nedokážou, ale přesto to cítí. To proto, aby se všichni uklidnili. Schránka, co přejímá a přeměňuje, obrazovka co ukazuje chodící živý bedny naplněný vším možným. Kazatel tak jako každý z nás.

...Pořád někoho oslovovat a překvapovat. Prahnout po zalíbení do morku kostí, co se zaryje pod nehty. Nevinná princezna zaujatá pro okolní svět, kde nikdy nemůže panovat a přesto se nějaký smysl vždycky najde, pro co se tady tím vším obklopovat, i když chci mít kolem sebe volný prostor s příchutí viditelnosti. Iluze nabízí, dává a bere pod přímým nebo nepřímým pudovým faktorem. Uši mi ale teďka zplihly. Jak zajícovi, jak psovi, co odešel s prohou po boji. Co dostal na holou jak malý ukňouraný děcko co se tak objímá, až mu puknou vnitřnosti. Oči jsou zapadlý černý díry a otevřený jako rány co vyšklebuji svoji bolest. To všechno může být, ale není to definitivní. Takový chvíle můžou sloužit jako předehra pro nový povstání.“¹⁰

Zvíře je symbolem dravosti, masa a krve. Zvíře má pud sebezáchovy, udělá vše proto, aby přežilo. Může se stejně dravě hlásit tvorba v umělci ke svému přežití? Je žízňivá... Záleží na každém, jak se nechá strhnout a jak zkontroluje svou smečku.

Z hlediska námětu se jedná většinou o určitou podobu autoportrétu. Vyrovnávání a uvědomování si sama sebe. V určitém automatismu uvolnit se, komunikovat se sebou.

Pro své „zvířecí autoportréty“ využívám nejenom techniky malby a kresby, ale i digitální fotografie a videa. Fotografie ze série *Moje zvíře* jsou vlastně podobným způsobem zpracované autoportréty. Jde v nich o zachycení určitého vnitřního stavu a „živočišnosti“, která vychází ven výrazem, gestem, barvou... Snažím se tu o malířskou podobu fotografie zachycenou rychlostí okamžiku, stejně tak jako rychlostí štětce při malbě. Aby snímky působily živě a ne staticky. Stejně tak podobným způsobem ve videu *Živo-mrtvo*, obrazům vdechují život projektováním své reálné tváře do tváří obrazů, vrstvením mimických a zvukových projevů. Toto spojení spolu vytváří jakési „video malířského charakteru“.

---

¹⁰ Tamtéž. s. 16

Video navíc v tomto případě ráda používám pro jeho audiovizuální charakter, který umocňuje celkový výsledek. Ve videu *Měním se* je zásadní přeměna mě do vlka a zase zpátky – přeměna je zde symbolem určitého rituálu. Důležitý je zde moment návratu. Stejně tak ve videu *Očista* jde o jistý rituál převtělení se mě do nějaké „bytosti“ v koupelně. Je potrhána, v obvazech, potřísněna červenou barvou jako symbolem krve. Tato bytost se tu stává určitým mým alter egem, má vizuální podobu mého psychického stavu. Po obřadu dochází k vyčištění, k sundání obvazů, barvy, špíny. Dochází zde k očištění, duševní hygieně, procesu výbuchu a uklidnění...

V těchto autoportrétech se snažím však hledat i obecnější rovinu a komunikaci skrz ní s okolím... „*Sebekomunikace je tam určitě přítomna, ale jsem ráda, když přes konečný výtvar můžu komunikovat i s širším publikem. Umění by takhle mělo fungovat. I když vypovídá o osobních, intimních věcech, konečný výstup by měl oslovit a vyvolat komunikaci. I kdyby to měl být jeden člověk, se kterým se člověk potká na své vlastní výstavě. Baví mě bavit se s lidmi o své práci. Odkrývají mi vrstvy, kterých bych si ani nevšimla. Tato zpětná komunikace je velmi obohacující.*“¹¹

---

¹¹ JIRKALOVÁ, K. Sama pro sebe se sebou – s Veronikou Bromovou v předvečer její výstavy. *ART+ANTIQUES*. Nadační fond současného umění, Brno 2008. č. 11, s. 37.

3.2. Beletrie onanie

obraz / text / street art / site specific

*„Neptej se zrcadla, proč krása chřadne,
hodin, proč prchá čas – vždyť ty to víš,
svou mysl vtiskni na ty listy prázdné,
do zápisníku piš a uvidíš:
vrásky, co zrcadlo ti ukáže,
mementem hrobů jsou, co lačně zejí,
Z plíživých stínů hodin poznáš, že
vteřiny na věčnost tě poslat chtějí,
když ale svěříš vše, co napadne ti,
papíru bílému jak samo nebe,
myšlenky dozrají ti jako děti:
když se k nim vrátíš, poznáš v nich sám sebe.
Jako svátost je popsán můj list,
Až si vněm budeš jak sám v sobě číst.“¹²*

Text nebo slovo, které doplňuje obraz, mi napomáhá k jasnějšímu vyjádření. Je pro mě často „nutností“ obraz doplňovat textem nebo slovem a rovněž tak i text doplňovat obrazem. Stejně tak důležitá je pro mě práce s daným místem a prostředím, které mě přímo inspiruje k vytvoření obrazu, zvuku, videa, akce.

Spojení textu a obrazu jsem využila na sympóziu v šternberském klášteře (2007), kde jsem vytvořila svůj první street art/inside (když pomínu výmalby v hospodě a pár bytů). Tento projekt *Kláštevní inspirace versus hektika velkoměsta* byl postaven na tom, že si měl každý člen sympozia najít místnost v klášteře a tam tvořit. Já jsem si vytvořila imaginární postavu Augusta (který vycházel z názvu tohoto augustiniánského kláštera) a tvořila jsem obrazy o něm, pro něj nebo jsem se do něho projektovala. Vznikaly tak obrazy *Augustovy rány*, *August se dívá*, *Nehasit Augusta vodou* apod. Podkladem pro tyto obrazy se staly

---

¹² ČINÁTLOVÁ B. Příběh těla.Pistorius + Olšanská s.r.o., Příbram 2009. s.135 (citace W.Shakespeara, Sonet 77).

nalezené předměty z kláštera. Později se celá místnost, ve které jsem tvořila, stala pro mě malířskou plochou. Tyto zdi jsem popsala a „posprejovala“ různými průpovídkami a hesly, které vycházely z Augusta, atmosféry kláštera a celého sympózia. Byly vytvářeny i na základě asociačních vztahů a vzájemně spolu komunikovaly. Popsané zdi společně s obrazy, které byly volně položené na zemi, tvořily na konci sympózia instalaci *Chorál pro Augusta*.

V tichém polo-opuštěném klášteře najednou tato místnost působila vyřvaně, „přeplácane“, punkově, maniacky, hekticky, městsky...

Sympozium poté pokračovalo v německém Sauenu a Berlíně, kde jsem pro změnu chtěla vytvořit něco klidného. Nakonec vznikla instalace v odlehlém parku v Sauenu, kde jsem našla devět dřevěných soklů. Na sympoziu nás bylo (včetně mě) také devět. Nechápala jsem zcela, k čemu jsou určeny, ale připomnělo mi to hroby a jelikož odpovídal ten počet a velikost – došla jsem k této asociaci. Nutno podotknout, že jsme spali všichni nedaleko tohoto parku v malé vilce, která byla nasáklá prazvláštní atmosférou a minulostí, což si myslím také mělo svůj význam. Také mně přišlo, že tato parta lidí se najednou nějak rozpadala. Bylo v ní něco už nějak vyčpělého, mrtvého. Na papírovou tapetu jsem postupně namalovala černou barvou všechny z nás. Malovala jsem obrazy rukama a na každého člověka, kterého jsem malovala, jsem přitom intenzivně myslela. Nešlo tedy o realistickou malbu, spíše by sedalo říct „energetickou“. Tapety jsem pak přidělala ke každému soklu a instalaci nazvala *Pohřbení v Německu*.

Spojení textu a obrazu jsem využila i ve své diplomové práci na UPOL (2008). Praktickou diplomovou práci, nazvanou *Příběh obrazu*, tvořila audiovizuální instalace, seskládaná z devíti obrazů a devíti audio nahrávek. Každý obraz měl svůj příběh. V této práci šlo spíše o samotné obrazy a namluvené texty, než o daný prostor, kde byly vystaveny.

V této sérii maleb jsem jako malířský podklad místo klasického plátna využila textilií všeho druhu. Jednalo se o ubrusy po babičce, rolety z popelnice, povlečení, záclony, prostěradla, zavinovačky z charity a podobně. Je to nacházení nových významů. Obrazy jsem malovala převážně spontánně. Je to proces, který nemá začátek ani konec. Je vždy právě teď. Dýchá. Má svoji náladu, má svoje vyprávění. Výsledkem byla série obrazů autobiografické výpovědi s nádechem „tajemna“ skrytého v těchto starých použitých textiliích. Použila jsem

techniku spreje v kombinaci s akrylovými barvami. Práce se sprejem pobízí k rychlosti výrazu a zároveň sytosti tahů. Dá se použít na jakoukoliv plochu a materiál.

Texty, které vznikly ke každému obrazu, nejsou klasickou povídkou či románem, ale přinášejí spíše abstraktnější podobu autorské úvahy. Jsou emocionální strukturou, mozaikou seskládanou z pocitů do celku. Mají podobnou formu tvorby jako obrazy a obrazy doplňují právě o to, co v obrazech chybí. Společně tvoří celek.

Své příběhy jsem namluvila do mikrofону a nahrála na klasickou audio kazetu. Kazety jsem přehrávala v magnetofonech, které byly nainstalovány za divákem a mluvily k němu zezadu. Každý obraz měl svůj magnetofon s nahrávkou. Když se pustily společně, vytvářely v danou chvíli určitý zvuk skládající se z mého hlasu, který při zmnožení působil až schizofrenicky. Vzniká tak chaos, nevíme na co se máme soustředit, je toho najednou na nás moc. Každý obraz si „mele tu svou“, ale když se k jednomu přiblížíme víc, dá se mu rozumět.

Půl roku jsem strávila na Ostravské fakultě umění v ateliéru Nová média, kde jsem se začala více soustředit na video a hudbu. K videu jsem vytvářela hudbu, nebo naopak k hudbě jsem vytvářela ilustrující video nebo různé animace. Stejně tak vzniklo video *Moje černé svědomí*, které bylo součástí multimediální instalace klauzurních prací v Ostravě. Vytvořila jsem pokojíček s postelí, židlí, kobercem, lampičkou, magnetofonem a televizí, kde běželo zmíněné video. Tento pokojíček byl situován do špinavého studeného sklepa. Kolem visely obrazy, na zemi byly položeny moje texty, na židli ilustrace, v magnetofonu hudba. Chtěla jsem zapojit všechny smysly. Jaký smysl je z nich nejsilnější? Jít do extrému, špína - čistota, hnus – krása, drsnost – jemnost... propast mezi dětským barevným saténovým pokojíčkem a temnou dírou. Shodou okolností byly zrovna v té době aktuální kauzy týraných dětí v Kuřimi a rakouského šílence, věznícího svou dceru ve sklepě. Kdo to skousne, kdo si tam sedne a v klidu si bude číst, prohlížet obrázky, texty a koukat na televizi? V podstatě to nevydržel nikdo, kromě jednoho staršího „undroše“. Profesor Surůvka řekl, že má Ostrava na mě špatný vliv a ať dělám raději nějaká srandovní videa, ať se může aspoň něčemu zasmát. Tak jsem nechala černé svědomí ve sklepě v Ostravě a šla jsem dál.

Na FaVU jsem trochu navázala na tvorbu z Ostravy, ale začala jsem se více specializovat na práci s daným prostorem, hlavně tedy s danou místností. Stejně tak jako na

sympoziu v klášteře jsem si našla na FaVU „kutloch“ a v něm jsem se na týden zavřela a začala tvořit. Výsledkem tohoto procesu se stala instalace *Pokoj –nepokoje*. V tomto pokoji jsem během jednoho týdne intenzivně malovala portréty fiktivních osob. Vzniklo tak nad třicet tváří různých výrazů. Všechny se na mě dívaly. Tyto „ksichty“ jsem malovala opět na látkách (povlečení polštářů, všechno stejná velikost), které jsem vždy přidělala na zeď a po dokončení malby sundala. Látka prosákla a tvořila obtisky přímo na zdi. Tím se objevovaly nové tváře z obtisků těch předešlých.

Tyto obrazy spojovala výmalba celé místnosti a společně tvořily jeden celek. Ty divné osoby, které mě obklopovaly, byly všechny ze mě, byla jsem to já. Byly to odrazy lidí, které jsem potkala nebo ještě potkám. Na zdi jsem namalovala dvě zvířecí hlavy a dvě postavy – jedna stála schovaná za dveřmi a druhá byla otočená zády v rohu. Žena a muž, kteří měli spolu nejasný vztah. Na zdech převládala rudá barva. Látky, na kterých byly dané tváře namalované, jsem nakonec vyskládala na zem. Diváci po nich chodili. Pohledy portrétů se dívaly na diváka zespodu. Tato instalace vznikala vesměs spontánně v průběhu času, který jsem v této místnosti trávil. Tvořila jsem si svůj pokoj, ve kterém jsem se odrážela. Pokoj, kde se něco událo. Něco se stalo a možná se ještě děje. Pokoj-nepokoj. Radost-strach. Láska-šilenství.

Místnost byla vybílena. Už neexistuje.

Tyto dívající se portréty měly ještě uplatnění na výstavě *Dívej se na mě, když s tebou mluvím*. Když jsem je v brněnském Washclubu vystavila, na vernisáži jsem k nim dopisovala věty. Barvy a fixy jsem nechala pro návštěvníky vernisáže k dispozici, aby na stěně komunikovali společně se mnou. Skoro všichni se zapojili a akce i celek dobře společně fungovaly.

Podobným způsobem, jako v práci *Pokoj-nepokoje*, jsem pracovala na další práci na FaVU (klauzura 2010) nazvaná *WC-HC*. Tentokrát jsem se si vybrala místnost školních nefunkčních toalet, která mi nejlépe prostorově a významově vyhovovala k danému tématu. Hlavní myšlenka této práce je být v prostoru – 3d obrazu. Již delší dobu se zabývám tím, jak se dostat do svých obrazů - jak je sama prožít a tím víc i pochopit. Místnost jsem postupně

malovala stejným postupem jako při malbě obrazů. Ve většině mých figurálních maleb se vyskytuje postava nejisté existence, která dělá ne úplně jasné věci. A tou postavou jsem tentokrát byla já – reálně, v reálném čase a na reálném místě. Z celého procesu a vývoje tohoto 3d obrazu jsem natočila a sestříhala video. Ve videu běží autentické audio, které důležitým způsobem obraz doplňuje. Zvuk vznikl přímo v této místnosti- kombo, klávesy, basa, mikrofon, řev, experiment. Občas někdo přišel za mnou a společně jsme si zahráli. V tomto prostoru jsem zažila různé prožitky. Od stísněné černoty na začátku, po euforii fosforujících barev na konci. Cílem této činnosti bylo splynout s tímto obrazem v prostoru - dostat se do něj a užít si ho, zaznamenat ho... Výsledná videoinstalace se tedy skládala z vymalované místnosti, matrace na sezení a stolku s televizí, kde běželo dané video. Místnost osvětlovala jen ultrafialová zářivka. Ultrafialové osvětlení jsem použila do instalace, protože vytváří jakousi “ne-reálnou” realitu, vyvolává různé asociace, představy... Výsledná výmalba působila pozitivně. Velké růžové srdce bilo a zářilo. Vznikla tam pozitivní energie. Chodili tam často jiní studenti jen tak si posedět.. Dokonce tam proběhlo i jedno úspěšné rande mého spolužáka.

Tato tvorba a její výsledek pro mě byl určitým způsobem zlomový v tom, že se trochu něco změnilo v tom hlavním impulsu, důvodu, popudu, smyslu méj tvorby. Že nejde jenom o psychickou „sebeuklidňující“ terapii, ale jde v ní o něco víc - o určitý prožitek, spojení, vyprávění ...Akce, která se dá ukázat , klade otázky, něco vyvolává a vytváří atmosféru.

Tato klauzura ještě měla docela zajímavou dohru. Na kolegiu děkana se řešila má klauzurní práce jako anonymní vandalismus, devastující veřejné prostory otloukáním stěn až na omítku. Na pokyn paní tajemnice Bílé, dostali dva vrátní za úkol moji klauzuru přes víkend „sprovodit“ ze světa. Za to si naučtovali 6 000 Kč. Nikdo mě předem neupozornil. Místnost jsem chtěla dát do původního stavu po tom víkendu, jak jsem slíbila a napsala do dopisu děkanovi, kde jsem vše srozumitelně vysvětlila. Měla jsem i v plánu v této práci pokračovat – zaznamenávat audio a video situace, součástí projektu mělo být i mapování podobně upravených prostor - site specific. Žádná odpověď.

Zaujalo mě, co tato klauzurní práce vyvolala. Co se bere jako umění? Co je nepřístojné jako umělecké dílo? Má cenu ho obhajovat? Má cenu ho tvořit? Může někomu vadit? Existuje „pěkné“ a „škaredé“ umění?

K pokračování v úvahách nad těmito otázkami mi nahrála další klauzura na FaVU (LS,2010) na téma *Utopie*. Přemýšlela jsem jak toto téma uchopit, jak nejlépe vystihnout. Ale všechny vizuální nápady mi přišli banální. Udělat obraz nebo video o utopii? Vždyť to už zní samo o sobě hrozně utopicky...Klauzuru jsem nakonec seskládala ze čtyř obrazů (které byly semestrální prací a měly být vystavené spolu s klauzurou) a k nim jsem postavila reproduktor, ze kterého se ozývaly otázky vztahující se k obrazům (Kdo to je? Co to je? Co tam dělají? Proč to dělají?...). Více než o samotné obrazy šlo v této klauzuru o moje vystoupení před komisí, které jsem s naprostou upřímností řekla, že největší utopie je něco tvořit. Že nikdo z nás přesně neví jestli to ví. Jestli to má smysl? Co to je? Proč to děláme? Proč to obhajovat? Proč to studovat? Je to realita? Kde to vzniká? Dá se to racionálně vysvětlit? Neovládá to někdo za nás? Můžu tomu věřit? Nikdo nic neví jistě. A co je vlastně utopie? Toto zpochybnění veškeré tvorby a vlastně všeho vyvolalo spoustu otázek a rozporuplné reakce. Bylo to na pomezí performance a neformálního rozhovoru. Nikdo (včetně mě) si nebyl jist, jestli to myslím vážně, byla to živá improvizace, která volně plula mezi mnou a diváky. Bylo to zase nějakým způsobem na hraně, stačilo by jen trochu sklouznout a už jsem v trapu a mají mě. Hra kdo z koho. Chtěla jsem si vyzkoušet, jestli to ustojím, jestli to ustojí oni. Co může vzniknout z dané situace, ze mně, z nich, z utopie.

3.3. Pulzující krev

hudba / audio-vizuál / performance

*„Myslím, že umění je jako orgasmus,
Jestliže to ale je jenom špatný,
Nudný sex, nebudu to dělat.“¹³*

Jak již jsem se zmínila v předešlé podkapitole, v období stráveném v Ostravě jsem se začala více soustředit na experimentování s hudbou, nebo lépe řečeno se zvukem. Vzniklo to ze začátku jako součást videoartové tvorby – potřebovala jsem vždy k určitému videu udělat autentický zvuk, až se mi kolikrát zdálo že ten samotný zvuk (ze kterého se postupem stávala skladba), je lepší než samotné video. Tak vznikl můj sólový projekt *Animál*, kde jde především o experimentování se svým hlasem, mixování a mutace zvuků s hodně temnou a psychedelickou náladou. Nahrávám si různé zvuky (z venku, nebo z nějakého nástroje), a především svůj hlas. Pracuji s různými polohami hloubky, což mi umožňuje s jedním hlasem zastat celou skupinu lidí, funguje tu jakési zmnožení mé osoby, proměny do různých pozvuků, skřeků, přechodů. Objevují se tam úryvky textů, jakési zařikávání, vyprávění příběhů, meditace...*Animál* se tu stává jakýmsi mým audio alter egem. Určitým způsobem se kloubí s obrazy *Naježeného zvířete* – je to jakési jeho zvukové zrcadlo.

Myslím si , že tato hudba může fungovat sama o sobě, ale dala by se využít i dál - třeba jako základ živého hraní nebo by se mohla stát součástí nějaké multimediální instalace.

V touze dělat další hudební projekty a zkusit si hudební spolupráci, jsem založila na konci roku 2008 společně se svými přáteli kapelu *Piča z hoven (dále jen PzH)*. Název vznikl v podstatě dřív než kapela - chtěli jsme jenom „něco zaimprovizovat“ na mé vernisáži pod tímto názvem, až se z toho později vyklubala kapela a název jsme ponechali. Líbilo se nám to bizarní spojení, které si nelze nezapamatovat. Kapelu tvoří spolu se mnou Eva Jaroňová a Petr Šprincl (s kterými určitým způsobem spolupracuji již od olomouckých studií a nyní jsme se opět potkali na FaVU), dále Mojmír Měchura (student zlínské filmové školy) a tento rok se k nám přidal Matyáš Dlab (student z JAMU). Ze začátku to byl čistý experiment. Elektronická hudba v rytmu techna, bouchání do všeho možného, tanec , masky, převleky,

---

¹³ GROSENICKOVÁ U. *Ženy v umění 20. a 21. století*. Slovart, Praha 2004.s.116.

sem tam zpěv, sem tam řev, videoprojekce a show na podiu. Pak jsme se postupně proměňovali a vyvíjeli, až jsme se ustálili do audiovizuální podoby elektronické popové hudby s potemněle melancholickou náladou a podobně laděnými videoprojekcemi. Mojmir z laptopu udává beat, já klávesami přidávám temné melodické prvky, Matyáš kaossilatorem dodává barvitost vyšinutých elektronických zvuků, Eva to všechno zahaluje svým „nejistým holčičím“ hlasem a Petr dotváří tématicky ilustrujícími videoprojekcemi. Důležité jsou zde i texty, které spolu s Evou píšeme. Jsou to zápisky z našich „dívčích deníčků“ lyrického, občas morbidního charakteru. Jde často o jednoduchý krátký příběh, zprávu, poselství, „životní radu“...

Nenech se omezovat

Chtějí mě omezovat

Nenech se omezovat

Nenech se chytit do jejích sítí

Nenech se omezovat

Chtějí mě omezovat

Věděl že je to léčka

nechal se omezovat

Nenech se omezovat ¹⁴

Jelikož nejsme nikdo z nás řádný muzikant, nešlo nám nikdy o to zahrát dobrou hudbu, ale vytvořit určitou náladu, ukázat něco, promluvit textem, vizuálem a celkovým projevem na diváka. Sami si to prožít, vyzkoušet si jak se dá s tímto spojením pracovat a využít ho.

„Hudebně mají PzH nejbliže k undergroundové electro-clashové scéně, ale nic moc tanečního, atmosférická elektronika – spíš cynismus a underground než bakchanálie. Síla ovšem vychází především z optimálního spojení všech složek: spíš performance než koncert... Kromě zpěvačky schované pod maskou a promyšlených videoprojekcí, fungují u PzH taky mrazivé texty, dohromady připomínají v dobrém duchu brněnskou alternativní scénu z konce osmdesátých let, prezentovanou podobně multimediálními projekty, z nichž nejzajímavější byla asi kapela Něco, co hýbe ušima, která měla v začátcích i svou výtvarnou sekci Něco, co hýbe očima.“ ¹⁵

Ze začátku jsme hráli převážně na vernisážích nebo „faváckých“ akcích, později se rozšířil obzor o „normální“ vystupování na koncertech po České a Slovenské republice (kde vnikla na Slovensku po našem hraní v Košicích mediální kauza – „Předvolební hysterie na

¹⁴ Text písně *Nenech se omezovat* od PzH.

¹⁵ FISHER, M. Jeden den v bubákově. *ŽIVEL: overground against monoculture*. Praha 2010, č.32,s.16.

Slovensku, v rámci které žádali národní, katoličtí, ale i levicoví politici odstoupení umělecké ředitelky projektu Európské hlavné mesto kultúry (EHMK) Košice 2013 Zory Jaurové, protože za státní peníze zorganizovala mimo jiné koncert formace s názvem Piča z hoven.“¹⁶).

Občas jsme si pohráli v rámci vystupování i s prostorem. Koncertovali jsme např. v garáži, kterou jsme celou vizuálně upravili, před muzeem naftových polí v Hodoníně a nebo ve výloze hospody *Vertigo* v Olomouci pro náhodné kolemjdoucí.

Později (ke konci r.2009) mě oslovila parta kluků, že hledají zpěvačku a jestli to nechci zkusit. Podle toho, jak jsem je znala, mi bylo jasné, že to bude nějaký rozruch, něco hodně zběsilého. Začali jsme zkoušet a vystupovat pod názvem *Scörbiti Kürdan* (název je náhodné slovní spojení opsané z nálepky tureckých zápalek). Je to krátký, rychlý a hlasitý – takový energetický hc/grit sprayer (sypačka). Jelikož se jedná, můžeme říci, o „klasické“ hudební nástroje (bicí, dvě kytary a basa), tak spolupráce a vytváření hudby jsou úplně jiné. Jsem ráda, že mi nechávají hodně prostoru a můžu si zkoušet různé polohy hlasu - od šepotu po totální křik. Ten projev je hodně živočišný a úderný. Svoji uzdu zde zcela povolují a hlas tahám z nejhlubších poloh jak to de, až mám někdy pocit, že jsem ho úplně „vyndala se vším ve mně“. Vizualní složka zde není moc zahrnuta (když se pomine lámání kytaristů, zběsilost bubeníka a moje kroucení s mikrofonem). Od ostatních kapel z hardcore/punk scény se odlišujeme hodně hudebně nedefinovatelnými pasážemi, rychlými přechody a změnami, vokálem a abstraktními texty, které si píšu. Jsou plné existencionální naléhavosti, skrytých symbolů a metafor.

Na téhle hc/punkové scéně se mi líbí to, že lidi jsou do toho hodně zapálení. Diváci jsou naladěni s kapelou na stejnou vlnu, je tam to napojení, interaktivita, ten „drive“- skákání kapely do lidí a naopak lidi křepčí na pódiu apod. Ale někdy mi připadá, že tu schází prostor pro větší experiment. Jakoby se kolikrát kapely bály něco měnit a jedou podle ustanovených norem scény. Což mně přijde mnohdy škoda a také postupem času to může být nuda.

Fakt je ten že PzH je na můj vkus trochu hudebně až moc jemná elektronika a *Scörbiti Kürdan* až moc tvrdá klasika. Chtěla bych v budoucnu najít paralelu mezi nimi a pokusit se o nějaké „veselé“ hc/elektro se zajímavým vokálem a ještě propracovanějším vizuálem, akcí nebo scénou na jevišti a pracovat i se zapojením diváka.

---

¹⁶ Tamtéž.s.16.

Letos v létě (2010) mě oslovila kurátorka Kača Olivová, jestli nechci zkusit udělat nějakou performance v rámci festivalu *Vytvrzení* v galerii Umakart v Brně. Brala jsem to jako výzvu k tomu si právě toto vyzkoušet v sólovém pojetí. Festival neměl žádné téma, mohla jsem využít příležitosti „předvést co chci ve vitríně – ve veřejném prostoru“. Performance, nazvaná *Hc-uma-core*, byla částečně také inspirována předešlou akcí WC-HC, s tím rozdílem, že výsledným artefaktem nebylo video, ale živá akce. Vitrínu jsem vytapetovala svými obrazy, aby byla temnější. Připravila jsem si desetiminutový audio set v laptopu. Hudba, kterou jsem vytvořila byla hell-electro-noisového charakteru. Do tohoto hudebního doprovodu jsem živě „zpívala a šílela“ ve vitríně. Akce byla interaktivní. Před vitrínou bylo kombo, na něm dva zapojené mikrofony, 4 litry vína a cedulka – *Napij se a zařvi si se mnou!* Šlo tedy o to, že diváci se mohli zapojit svým vokálem do mého výstupu a vytvořit tak se mnou společný koncert. Dalo by se ještě více zapracovat na pobízení k jejich větší aktivitě. Tím že akce byla ve veřejném prostoru, hluk přitáhl náhodné chodce, což si myslím je největší ctností této galerie a akcí tam vznikajících.

V budoucnu bych ráda pokračovala v podobných akcích. Aby nešlo jen o samostatný koncert nebo show, chtěla bych více zapracovat na zapojení diváka do akce. Pokusit se zbavit bariéry mezi divákem a umělcem, přiblížit se mu víc.

„Pro přímou komunikaci mezi divákem a performance (představení, divadlem) musíme zrušit pojem hlediště a jeviště a nahradit ho jedním místem bez bariér ve středu akce. Podívaná by měla být obklopena divákem, fyzicky jim dotčena.“¹⁷

Jsem přesvědčena, že je důležité, aby se během uměleckého aktu něco přihodilo, pohnulo, zažilo, prožilo, něco událo, něco změnilo...

---

¹⁷ JONES, A. *Body art performing the subject*. University of Minnesota Press, Minneapolis 1998. s.1. (Volný překlad z originálu: *We abolish the stage and the auditorium and replace them by a single site, without partition or barrier of any kind, which will become the theater of the action. A direct communication will be re-established between spectator and the spectacle, between the actor and the spectator, from the fact that the spectator, placed in the middle of the action, is engulfed and physically affected by it.*).

4. Trip

Tato kapitola je druhou hlavní částí mé diplomové teoretické práce, která s předešlou tvoří celek. Obsahuje velmi stručný subjektivní výběr autorů ze současné české scény, kteří stojí za zmínku v daném kontextu. Je to v podstatě takový výlet do uměleckých míst, která mě zajímají a cítím v nich určité propojení se svou tvorbou. Chci tu ukázat, že důvodem a podnětem autora k tvorbě může být - vnitřní pnutí umělce a nebo potřeba reagovat na okolí, na společnost. Menší část z této kapitoly, *Ještě než vyrazím* (a myslí se tím do „uměleckého profesního“ světa) přibližuje tvorbu autorů „syrového“ umění, tvořících z ryzí pudovosti a čistou spontaneitou. Větší část, *Pojedu tam, kam mě to láká*, pak tvoří výčet uměleckých přístupů a autorů na poli malby, street artu, instalace, performance, akce, audiovizuální a hudební tvorby.

4.1. Ještě než vyrazím

outsider art / art brut / médiumní tvorba

„*Ono mě to žene.*“¹⁸

Je to něco, co člověka žene tvořit. Konstelace vesmíru, pudová, emocionální síla, stav transu... Je to intuitivní umění outsiderů. Umění tzv. v surovém stavu, okrajovém, neoficiálním. Nenapodobuje, nezná společenské konvence. Autoři nejsou dotčeni uměním a kulturou. Veškerá inspirace (od námětu, materiálu, po způsob podání, rukopisu) vychází přímo z vlastního nitra autora. Je silně spojeno s imaginací, která pracuje s našimi vnitřními démony. Stejně jako primitivní umění je často spojeno s magickým zaříkáváním a slouží k rituálním účelům. Mnozí tvoří na základě zkušenosti s duševní chorobou, prožitého psychického otřesu, či zážitku spiritistického vytržení (spiritismus a médiumní kresba). Jejich díla uchvacují nenapodobitelnou bezprostředností, syrovostí osobní výpovědi, magickou silou

---

¹⁸ DRYJE F., SOLAŘÍK B. *Syrové umění, sbírka Jana a Evy Švankmajerových*. Arbor vitae, Galerie Klatovy/Klenová 2004. s. 42.

praobrazů, stejně jako nespornými estetickými kvalitami. Většinou tvoří v soukromí a svým dílům nepřikládají žádnou uměleckou hodnotu. Často tvorbu vnímají jako svoji terapii, nutnost, relaxaci, spojení s vyšší mocí.

Příklad takové tvorby můžeme najít všude. Myslím si, že takové poklady skrytého domácího kutilství tu byly, jsou a stále budou. Někteří autoři mají to štěstí (?) a jejich díla jsou objevena (většinou až po autorově smrti). Můžou se stát součástí některých z mezinárodních art brut sbírek a nabýt hodnoty, o které se většinou autorovi ani nezdálo.

Toto umění je značně osobní, jejich vyznání je mnohdy velmi originální a odráží nevídané pravdy a skryté příběhy samotných tvůrců. Zajímavá je kolikrát i volba média a provedení díla.

Těmto autorům nejde ve většině případů vůbec o samotný artefakt, o výsledek (ten většinou končí skryt někde v šuplíku) ale o samotný proces. Tvůrčí impuls a potřeba tvorby je zde prioritní. Tvorba, která se často stává i rituálem, může být automatické nebo až obsedantní povahy. Autoři mají sklon k posedlosti a pravidelnosti tvorby (v určitý den, určitou hodinu), k maximalismu (kvantitě vytvořeného) až sběratelství (nashromáždění bizarností). Je to hravost, ale i odhodlání jít vědomě nebo nevědomě do jiných světů (a to hlavně v případě mediumní kresby – odhodlání poslechnout médium). Toho se možná někdo může i bát.

„Není od věci srovnat zde zmínku o mechanismu primitivního rituálu s výrokem psychoanalytika a surrealisty Zbyňka Havlíčka o básnické inspiraci. Podle něj stojí za každým tvůrčím impulsem „...kumulovaná napětí života, jeho klíčové body, globálně označované za emoční tenzi“. Tato emoční tenze je „jednak reprodukcí archaických konfliktů, jednak výslednicí nových střetání; emoční tenze je tím naléhavější, čím temněji je spjata se svými archetypy , čím úžeji je centrována kolem aktuálních otázek existence“. Také vyznání mediumní kreslířky Anny Zemánkové „Ono mě to žene,“ či charakteristické rysy mediumní produkce, jak je pojmenovává Alena Nádvorníková, tj. „nevypočitatelná rytmičnost kreseb ve stavu takřikajíc permanentního zrodu,“ jejich cit pro oscilaci mezi smyslem života a smyslem tvorby, jejich posedlost ve službách „intuitivní touhy po vyjádření jistých kosmických rytmů, které souznívají s rytmy niternými,“ jejich mapování „vnitřní podoby těla a jeho nepřetržitých procesů“, činící z nich analogon „nejen psychické, ale i psychofyzické totality svého tvůrce“, nebo jejich „posvátná geometrie“ určená k „úkladu“ autorovy duše (dle Jana Švankmajera),

*to vše kvalifikuje dynamickou rovnováhu, již tvůrce hledá a permanentně obnovuje ve světě svého nitra a tím nakonec i ve světě vnějším. “*¹⁹

Existuje mnoho světových tvůrců art brut, ale pro mě absolutně nejsilnějšími autory jsou *Louis Soutter* a *Carlo* pro své symbolické figurální výjevy (v případě Souterra ještě ve velmi silném expresivním pojetí); *Adolfa Wölfliho* a především *Henryho J. Dagera*, kteří mě naprosto fascinují rozsáhlostí a fantazií jejich díla. Všichni tito malíři překonávali v tvůrčích záchvatech tvoření své utrpení, samotu, sexualitu a neschopnost přizpůsobit se stanoveným normám společnosti.

Chtěla bych se ovšem více věnovat českému prostředí. Převážně česká mediánní kresba má již své jméno a je pojmem v oblasti celosvětového umění art brut.

*„Tvoří-li umělec v plném vědomí, zrodí se tvůrčí myšlenka v jeho mozku, který ji zpracuje pak rukou a materiálem v umělecké dílo. Dovede-li se však člověk tak oprostít od všech vjemů svých smyslů, že se stane trpným nástrojem svého podvědomí, projeví se toto jeho vnitřní ingenium tvorbou víceméně uměleckou dle týchž zákonů, dle jakých tvoří z nerostného materiálu krystal a z organického těla rostliny a živočicha. “*²⁰

Tímto mediumním uměním se zabývá především již zmíněná *Anna Zemánková*, dále *Karel Havlíček*, *Josef Kovář*, *Josef Kotzian*, *Jan Tóna*, *Anna Haskel* a *Hugo Hasman*. Na poli českého art brut (a to především solitéři a psychotici) mají své podstatné místo také, *Marie Kodovská*, *Zbyněk Semerák* a *Zdeněk Košek* a *Jan Křížek*. *Kodovské* vize měli paranoidní povahu (všudypřítomné oči). *„Tak si tu všude maluju, ven nechodím, všechno mám v hlavě.“* U *Zbyňka Semeráka* je také zajímavé, že se odstříhl od okolního světa. Nevlastnil televizor, telefon. Jen kreslil a maloval. Vytvářel detailistické kresby s obsedantní pečlivostí, kde kumuloval různé objekty. Při detailnějším pohledu můžeme rozšifrovat náměty z historie s projekcí portrétu svého ideálního já. Naproti tomu *Jan Křížek* se nebál jít mezi lidi. Dokonce absolvoval akademické školení, avšak ho programově ignoroval. Žil ve Francii a tvořil velmi expresivní sochy, malby a kresby v duchu dětské a z části *Dubuffetovy* tvorby. Psal i teoretické úvahy, např. o zrušení nadřazenosti racionality.

Tuto kapitolu jsem do své práce zahrnula nejen proto, že mě tito tvůrci a jejich díla fascinují, ale i proto, že jsem dlouho přemýšlela o tom, jestli „nepatřím k nim“.

---

¹⁹ Tamtéž. s. 42-43.

²⁰ NÁDVORNÍKOVÁ, A. *Art brut v českých zemích*. Arbor vitae, Muzeum umění, Olomouc 2008. s.20.

Vždycky jsem si připadala jako outsider tím, že nedělám konceptuální umění, že nad svou tvorbou předem tolik nepřemýšlím a nechám se vést právě svojí pudovostí a spontaneitou. Že jsem vlastně někde v zemi nikoho, že přebírám jejich způsob tvorby, ale zároveň studuji umění, takže už k nim nemůžu úplně patřit. Stejně tak jsem si nepřipadala, že bych měla patřit na profesní uměleckou půdu, z které jsem měla pocit, že má málo prostoru pro „nereálno“.

Existují outsideři v uměleckém světě profesním? Kdo to definuje? Když kolikrát jsou tvorba, proces i samotný impuls velmi podobné. Kde jsou hranice mezi nimi? Může umělec, který je školený (tedy i tím „postižený“) dosáhnout takového umění? A nebo naopak, co by se stalo, kdyby tito tvůrci outsideři měli přístup k této scéně - změnilo by je to? Byli by z nich dobří umělci – prosadili by se? A nebo naopak by je to zničilo? Přestali by tvořit, protože by najednou v tom neviděli smysl?

Myslím si, že umění není jen posedlost něco vytvořit a zas to někam schovat na dno temného šuplíku. Proces tvorby je sice důležitý, ale stejně tak je důležitý i další život díla. Navíc potřeba ho ukázat, přijímat reakce a obhájit své dílo posunuje samotného autora.

Samozřejmě že umělec může přistupovat k tvorbě podobně spontánním způsobem jako solitéři, psychotici a mediumní tvůrci, ale je to jen jedna rovina uměleckého vyjádření a jen ta by, podle mého názoru, umělci stačit neměla.

4.2. Pojedu tam, kam mě to láká

malba / street art / akce / hudba

„Vytvářet umění znamená objektivovat svůj vlastní pohled na svět,

Proměňovat běh okamžiku v něco vizuálního, písemného nebo hudebního.

Umění vytváří komentář.“²¹

4.2.1. Od obrazu ke street artu

Zajímají mě malíři, kteří vynikají svojí originalitou, nekompromisností a svobodným projevem. Co rádi experimentují s plochou obrazu, s použitím slova, výrazu, sami se sebou a nebojí se svoji malbu nebo kresbu přenášet na jakoukoliv plochu.

Takovými osobnostmi (které už mají svoje pevné místo na české malířské scéně), pro mě bez pochyby jsou *Vladimír Skrepl*, *Václav Stratil* a *Josef Bolf*.

Jejich figurální a zoomorfni náměty vnášejí do malby obsesivní, existencionální a emocionální témata.

Tvorba *Vladimíra Skrepla* je autentická a překračuje neustále tematické a stylové hranice. Jeho expresivní divoká malba, barevná živost a jistá asociálnost v námětech vytvářejí nenapodobitelné napětí. Z pastózních obrazů se šklebí vlasaté ženské hlavy, zvířata, lebky, různé symboly, ikony, nápisy – love, mother, death...V jeho velkých plátnech ale i u různorodých objektů zůstávají všechna základní témata a formální postupy prakticky stále otevřené.

Tvorba *Václava Stratila* je zase tak mnohotvárná, že se vymyká jakémukoli jednoznačnému zařazení. Baví mě pozorovat, s čím „novým“ Stratil opět přijde. Jeho umění má na jedné straně existencionální rozměr a na druhé straně obsahuje téměř vždy prvek ironie a absurdity. V jeho kresbách se objevují zvířecí a sexuální náměty a kresebný automatismus. Zvířecí podobizny tu mohou hrát roli jeho metaforické identifikace s vlastnostmi zvířete (např. námět lišky - neagresivní šelma a pozorovatel, kteréžto vlastnosti přičítá i sobě). Stratilova malířská tvorba a její výstavní prezentace mají v podstatě rysy performance. Ve svých obrazech různých formátů se pokouší o zborcení bariér mezi různými koncepcemi a formami obrazu. Obzvláště jeho textové obrazy z posledních let jsou zajímavé pro svoje

---

²¹ GROSENICKOVÁ U. *Ženy v umění 20. a 21. století*. Slovart, Praha 2004.s.112

poetické a osobní vyjádření názorů na otázky společenské, umělecké a duchovní. Často v obrazech také střídá své podpisy, zaměňuje a vymýšlí nové podoby svého alter ega. Stratil často pracuje i se svým vlastním tělem, známé jsou fotografie různých akcí, většinou silně provokativního charakteru. Umělec také sám sebe zaměňoval za jiné osoby, vžíval se do různých rolí, stával se ženou apod.

„Umění Václava Stratila mělo vždy katarzní prvek, radí se tak k umělcům, kteří musí tvořit, jinak by jejich život neměl smysl – bez ohledu na to, v jaké životní situaci se zrovna nacházejí.“²²

Obrazy *Josefa Bolfa* ztvárňují podivné figury, napůl zvířata, napůl lidé, v nichž se spojují infantilní zjev, nostalgie, strach, úžas, jenž se zastavil v čase. Autor remixuje komiksová vyprávění i ilustrace k dětským knížkám i techniky užívané v práci dětmi s vlastními představami a dosahuje vyjádření nejosobnějších emocí i témat sebedestrukce a smrti. Jeho díla nabízí extrémní emoce, v nichž je hranice mezi láskou a beznadějí nezřetelná a působí až lehce vyšinutě. Z většiny obrazů doslova sálá chlad a některé vyjevují takový intimní okamžik daných „pokřivených“ bytostí, až mě přepadá pocit, zda se na to mohu vlastně dívat. Když jsem byla na výstavě v Rudolfinu (součástí expozice *Spodní proud*, 2009), zažila jsem v přítomnosti jeho cyklu nepopsanou tíseň, která mě provázela ještě nějaký čas po zhlédnutí těchto obrazů. Úplně mě překvapilo jakou sílu může mít obraz. Jak může až fyzicky působit. Dlouho na mě žádná výstava takhle nezapůsobila. Zalapala jsem po dechu...

Ze tzv. „střední generace“ tu stojí určitě ještě za zmínku *Jiřího Petrbok* a *Václav Gírsa*. U *Jiřího Petrboka* se mi líbí jeho práce s figurou a s výraznými motivy na nich (oblečení s potiskem lebky, tygrovitý potisk, tetování apod.), které potlačují zaměření se na konkrétního člověka, osud nebo jeho problémy. Obrazy mají většinou autobiografickou podobu fantaskních postav v různém vzezření. Jeho expresivně realistická jakoby dětská kresba a malba, která je pro něho typická, je plná linií, ploch, zvýrazňovačů, stínování, stříkání, lazurování, pasty alla prima, tvarů z otisku i šablony atd.

Václav Gírsa, zkouší různé přístupy k tvorbě, která je zapálená, rozmanitá, brutální a zároveň velmi vtipná, osvěžující a novátorská. Nebojí se v obrazech kombinovat ortodoxní expresi s ryzí geometrií a s objekty vystupujícími z nich. Maluje groteskně laděné figury, portréty, zvířata, hororové scény, metalové kapely, ale i hravá zátiší a květiny. Z jeho děl

---

²² Turecký P. *Václav Stratil*. Dostupné z: <http://www.erdinger.cz/01pet/galerie/texty/stratil/stratil.htm> (cit.2010-12-10)

působí smysl pro hru, nadšení a osobní prožitek, ve kterých najdeme kolikrát i obecnější zprávu a poslání. Jeho soubor obrazů vytvořených speciálně pro výstavu *YESTERDAY MORNING TOMORROW* ve Wannieck Gallery byl pro mě velmi osvěžující a oslovující zážitek.

Z nejmladší generace malířů, mě zajímají především také ti umělci, kteří rádi experimentují s plochou obrazu, přenášejí svoje výjevy na zeď nebo jinou plochu (inside/outside), a není jim vzdálená street artová technika, práce s presem, se šablonami, s textem, komiksem...

S nástěnnou kresbou, malbou, propojením obrazu a instalace se spojují jména sourozenců *Jakuba Hoška* a *Anežky Hoškové*. Jejich malba i užitá grafika se doplňují s životním stylem. Hoškův styl je spojený s kulturou hudebních plakátů, komiksů, obalů alb a grafického designu i stylu oblékání. Do obrazů vkládá texty oblíbených skladeb. Kombinuje expresivní kaligrafii, designérskou techniku a komplikované šablony. Často také jeho obrazy přerůstají v nástěnné malby, objekty nebo malované sokly.

Anežka Hošková ráda používá symboliku tattoo, alternativního komiksu, fashion designu, heavy metalové kultury, indie music estetiky apod., které kombinuje s osobní výpovědí. Její malby a kresby působí citlivě až trochu „holčičkovsky“ a jsou plné tajuplných příběhů.

K jejich tvorbě má blízko *Ladislava Gažiová*, která s nimi někdy společně vystavuje. Spojuje ve svém díle kulturu několika prostředí – postkonceptuálního umění, streetartové scény a romského etnika. Kombinuje techniku šablon, tvarosloví graffiti s malbou. Často ráda pomalovává stěny galerie nebo místa, kde jsou její obrazy vystaveny, čímž také dosahuje většího „zabydlení se“ své výstavy v daném místě. Výstava pro umělkyni tedy není jenom pověsit obrazy na hřebíček, ale pracuje s danou místností i dál; např. na její jedné výstavě diváci obdrželi baterky, s nimiž si její monumentální instalaci měli ve tmě osvětlovat. Tím, že malbu nemohli vidět celou, umocňovalo to ponurou atmosféru, jež se v dílech této autorky objevuje.

V rámci výstavního projektu *Start – up* v Galerii u Zlatého prstenu GHMP, mě oslovily nástěnné kresby *Jakuba Janovského* a instalace z kreseb *Nikoly Čulíka*.

Jakuba Janovského (můj bývalý spolužák ze střední školy a nyní absolvent AVU), stejně jako mě fascinují opuštěné objekty městských industriálních hal i starých venkovských staveb, jejichž polorozpadlé zdi signuje svými „grafomanskými“ realizacemi. Nezáleží mu příliš na tom, zda je to rodinný dům v Jihlavě, vrata vysloužilého kravína (Doupě) nebo bývalá tovární hala ČKD ve Vysočanech.

Pro prostor galerie vytvořil instalaci *Kango mortale*, propojující monumentální figurální „fresku“ s body-artovou projekcí a objekty. Tento projekt připravil jako site-specific pro tento dům, jenž je umístěn v prostoru s určitou industriální minulostí – za socialismu v něm byla umístěna naddimenzovaná trafostanice sloužící celému bloku okolních domů. Bytosti, které maluje černými lineárními konturami, připomínají změť zmutovaných hybridů a lidových strašidel a skřítků. Součástí instalace je projekce zachycující chvění skutečného těla – pomalovaná ženská záda. Pohyb ve velkoplošné projekci tak způsobuje dojem, že monstra namalovaná na stěnách a celý prostor galerie skoro až „ožívají“.

Oproti tomu *Nikola Čulík* se snaží diváky zaujmout velmi jednoduchými prostředky jako jsou papír a tužka. Avšak o to silnější sdělení a energie se v nich skrývá. Instalace, s názvem *Intimní požár*, byla tvořena výstavními boxy ve tvaru ukřižovaného těla. Na nich se nacházely stránky vytržené ze skicáku či linkovaného sešitu s kresbami a texty, které popisují duševní stavy, tělesné vjemy, sexualitu ale i svérázné komentáře dění okolo. Prostor galerie, jejíž zdi byly „vytápetovány“ jeho velkoformátovými i drobnějšími kresbami na papíru, působil velmi vzdušně, lehce a intimně. Prostřednictvím svých kreseb, které v tomto zmnožení a instalaci získaly na intenzitě, nás zve do své mysli.

Zajímá mě právě tohle spojení kresby nebo malby v daném prostoru. Pokreslení, nebo vymalování nějaké místnosti, zdi. Zaznamenání barvy, výrazu energie ve street artovém duchu. Když se jedná o tvorbu nástěnných maleb ve vnitřním prostoru, můžeme zde mluvit o street artu? Je to vlastně taková podoba inside – street artu. Může se však mluvit o street artu-inside? Nevím, jestli je tato sloučenina možná, když pojem street art (umění ulice) a inside (uvnitř, vnitřek) jsou trochu protichůdné. Ale jak jinak nazvat podobu street artu přenesenou na zdi starých domů, různých interiérů nebo i galerií? Nástěnná malba? Instalace? A co má se

street artem společného? Práce se sprejem? Práce s textem? Se samotným prostředím, okolím, atmosférou... Sebevýjádření? Exhibicionismus? Reakce na okolí? Potřebu sdělení, výkřiku?

V nástěnných kresbách jsou doslova experti *Jiří Franta* a *David Böhm*. Východiskem jejich společné i individuální tvorby je kresba. Kresba linkově jednoduchá, syrová, a o to obsažnější a účinnější. Překračují kolikrát hranice kresby svým konceptuálním přístupem k samotnému médiu. Jsou známí především svými realizacemi monumentálních nástěnných maleb, které vytvářeli spontánně přímo na místě po určitou dobu. Jednalo se většinou o kresby deníkového záznamu s osobní výpovědí nebo o kresby mnoha námětů a detailů se sociálním podtextem. S médiem kresby experimentují různými způsoby – např. na zem galerie vysypali kresbu pískem, uhlím a sádrou (diváci ji po chvilce rozšlapali), v podchodu napsali pouze výzvu kolemjdoucím, aby sem napsali svůj názor (vox populi) nebo napsali neviditelné věty na zdi galerie (divák je mohl spatřit pouze se speciální UV baterkou) atd.

Samozřejmě autorů, kteří se mohli věnovat takové podobě nástěnných maleb nebo kreseb, mezi umělci, absolventy nebo studenty vysokých uměleckých škol, po delším zkoumání a hledání našel menší vagón. Přijde mi k danému tématu zajímavá práce např. *Jana Vytiska* a *Tomáše Motala* (studenti Ostravské fakulty umění), kteří se soustřeďují hlavně na vizuál popové kultury, komiks, hororové scény, pornografii. Svoje díla realizují též na zdech a různých plochách a uplatňují je i ve svých audiovizuálních počinech.

Street art jako takový mě zajímá, líbí se mi jeho význam, forma, práce se sprejem, výraz, komunikace s okolím, jeho sdělení. Street art recykluje a mixuje média a techniky reklamního průmyslu, graffiti a výtvarného umění. Utváří z nich svůj vlastní značící jazyk, svoji komunikaci, svoje jméno, svoji značku, kterou šíří dál. Reaguje často na politické, sociální nebo kulturní dění v zemi. Se street artem se nejvíce setkáváme na ulicích ve formě nálepek, plakátů, šablon, výjimečně s celými pomalovanými zdmi nebo různě zavěšenými objekty. Myslím si, že by takových výtvarných projevů mohlo být v ulicích víc a na více místech tato „umělecká činnost“ zlegalizovaná. Možná by pak také vymizelo tolik hloupých amatérských tagů na všech možných budovách (jinak s čistou fasádou) za účelem reklamy svého jména. Jelikož se jedná ve většině případů stále o nelegální činnost, může se zde

hovořit také o určitém vzrušení, napětí, které spouští street artistů, a zejména tvůrců graffiti, na této tvorbě přitahuje. Často se tu setkáváme s tematikou boje, protestu, odporu (masky, vlajky, policejní kamery apod.).

Na umění v ulici je velkou předností hlavně to, že je viděno. To že není nikde schované v galeriích. To, že se nebojí ukázat celému světu na odiv i s tím faktem, že bude ničeno všemi přírodními nebo městskými vlivy (děšť, mráz, záře, smog), to že ho nikdo nemůže vlastnit a to že ho uvidí mnohem víc lidí než se naskládá do jakékoliv galerie.

Z celé obsáhlé české street artové subkultury bych chtěla vyzvednout do popředí pro mě nejzajímavější autory – *Masker* a *Timo*, kteří se věnují jak klasické podobě street artu v ulicích, stejně tak tvoří i v interiérech a galeriích.

Timo je mi velmi blízký svojí prací s texty. Líbí se mi jeho poetické slogany, básničky, smysl pro humor, zasazení textu na příznačná místa. Umí vtipně reagovat a určitým způsobem komunikuje s obyvateli Brna.

Masker pomaloval spoustu pražských, berlínských, newyorských (a kdo ví ještě jakých) zdí, betonů, opuštěných domů. Zajímavá je i jeho práce v interiéru. Jeho experimenty (např. instalace z ledniček), objekty a expresivní rukopis s komiksovým nádechem a existenciálními tématy, jsou mi velmi blízké. *Masker* je suverénní kreslíř, stylizuje až na hranu infantilility a těžší z ironické a absurdní pointy.

Ještě bych tu ráda připomněla akci, kterou uspořádal brněnský street artista *Krillo* v roce 2007 v Brně. Domluvil s majiteli bezplatných plakátovacích ploch, aby se využily na největší street artový jam, jaký kdy u nás byl. Tohoto jamu se zúčastnili street artisti z celé republiky (např. *MudPpudr*, *Shiba*, *Timo*, *Etna*, %...). Takových podobných akcí by se mělo organizovat více a častěji!

Nedávno jsem byla v Doxu na výstavě *Metropolis* – šlo o ukázkou street artových umělců *Masker*, *Pasta*, *Tron*, *Skarf*, *Cryptic 257* a *Point*. Výstava byla koncipována do vizualizace ulice a ukazovala především objekty a videa daných umělců. Přišlo mi to na jednu stranu ale jaksi umělé, jako domeček pro panenky, hodně barvy, hodně plastu. Jako nějaká parodie na street art. Těžko říci, jestli to do galerie patří a jestli nepopírají tito street artisti pak svoji činnost. Může být umění ulice vystavovatelné v galerii? Ale jinak se mi ta instalace

líbila, když do ní člověk vešel, objevil se jakoby v jiném světě mimo tu galerii - fungoval tam zvuk, prostor, nálada.

4.2.2. Od instalace k performanci

Dalšími body této práce jsou instalace, fotografie, akce, performance a audiovizuální projevy. Tato kapitola nemá za úkol mapovat všechny současné autory, kteří se věnují této formě nebo mediu, ale spíše vyzdvihnout ty umělecké osobnosti, které mně přijdou zajímavé. Soustředím se zde spíše na díla reagující na nějaké podněty. Na autory, kteří formou fotografie, instalace, akce něco demonstrují, vystihují. Zajímá mě tvorba s určitým záměrem – na poli sociálního (mezilidské vztahy, gender) nebo politického umění (politic art, public art, aktivismus). Umělcům akce nebo performance se často jediným artefaktem stává fotografie nebo video. Důležitější než samotný artefakt se tu pak stává proces, akce, reakce okolí, vyvolání debaty, otázek.

Co se týče instalace, mají zde určitě pevné místo dnes již významní umělci na poli českého umění; *David Černý, Petr Nikl, Krištof Kintera, František Skála a Veronika Bromová*.

David Černý a *Krištof Kintera* jsou zdatnými umělci po technické stránce. Obdivuji je za jejich monumentální a kolikrát ne úplně lehce realizovatelná díla. Baví mě jejich černý humor a provokace. *Petr Nikl* a *František Skála* jsou výjimeční zase svým „kutilstvím“ a hravými objekty, které jsou kolikrát i interaktivní a pro diváka tak přitažlivé.

Veronika Bromová je mi velmi blízká svoji „pudovostí“ a intimní zповědí. Často nasazuje a ukazuje vlastní tělo, jež vystavuje různým experimentům: deformuje je pomocí lepicích pásek, hadiček, paruk, zrcadel, krkolomných pozic. Zaznamenává prožitky v přírodě. I když na první pohled její malebné fotografie předkládají extatické výbuchy radosti, v tichosti z nich prosakují pocity osamění, strachu a nejistoty. Její tvorba je velmi osobitá výpověď, díky níž se vypořádává sama se sebou - se svým tělem, se svou citlivostí i cudností, které mnohdy schovává pod maskou exhibicionismu. Její díla často ukazují určitou podobu „self performance“, zaznamenávají určitou chvíli, proces, emoce, jsou úzce spjaty s jejím životem. „Každý soubor fotek měl nějaký konkrétní důvod vzniku, nějaký impuls. Myslím, že

je to hodně spojené s životem, jak ho žiji, co mě v něm potkává, jaké mám partnery, na jaká místa se dostanu. Moje práce je zároveň deník.“²³ Její fotografické soubory často doplňují i její různorodé objekty, a práce s daným prostředím.

Dalšími autorkami věnujícími se tvorbě, která úzce souvisí a vychází z jejich životů jsou: *Kateřina Šedá, Tamara Moyzes, Lenka Klodová, Darina Alster, Aneta Mona Chisa a Lucia Tkáčová*. U těchto autorek se zaměřuji hlavně na sociální kontext jejich prací. Forma díla zde podléhá často samotnému sdělení. Takže se tu setkáváme s různými médii jejich tvorby; objekt, instalace, fotografie, video, performance atd.

Práce *Kateřiny Šedé* se většinou odehrávají ve zcela neuměleckém prostředí a zapojuje do nich několik desítek či stovek osob, které nemají s uměním nic společného. Pracuje s mezilidskými vztahy, zažitými stereotypy, sociální izolací. Jedná se o díla buď velmi osobní (z jejího rodinného kruhu) a nebo projekty obecnějšího lokálního charakteru (vesnice, sídliště). Umělec se tu tak stává sociologem, psychologem, manažerem, organizátorem, dokumentaristou v jedné osobě. Je obdivuhodné, jak to tahle mladá autorka všechno zvládá a umí dotáhnout do konce. I když by se někdo mohl ptát, zda-li je tohle ještě umění nebo spíše sociální průzkumy. Líbí se mi, že při její práci dotyční lidé něco zažijí. Něco třeba více pochopí.

Tamara Moyzes se zase dlouhodobě zabývá problematikou xenofobie, rasismu a nacionalismu. Skutečnost nekomentuje z dálky, ale vstupuje do centra dění. Na současné společenské problémy poukazuje především formou dokumentárních, patetických a až humorných záběrů. Její fotografie, videa akce mají náboj, vtip s velmi silným obsahem. Jelikož je politická aktivistka, zpracovává informace ze společenského dění, z médií, ze svého okolí. Jejím tvůrčím pohonem je bezpráví, nespravedlnost, skutečné příběhy konkrétních lidí.

Lenka Klodová se ve své tvorbě zabývá především tématy jako jsou žena, mateřství, lidské vztahy, feminismus, pornografie a to formou fotografie, objektů, instalace nebo performance. Soustředí se především na společenské otázky týkající se postavení žen v dnešní společnosti (ženská role, ženská krása, využití ženského těla v reklamě nebo pornografickém

---

²³ JIRKALOVÁ, K. Sama pro sebe se sebou – s Veronikou Bromovou v předvečer její výstavy. *ART+ANTIQUES*. Nadační fond současného umění, Brno 2008. č. 11, s. 36.

průmyslu) a vztahu mezi mužem a ženou (úděl ženy z pohledu muže, mužské projevy v ženském těle a naopak). Nezajímá ji tolik estetika samotného artefaktu a často svou tvorbou překračuje nejrůznější tabu, na které se dokáže podívat s upřímným nadhledem a humorem.

Performance a videa *Dariny Alster* nejsou tolik ovlivněná feministickou a politickou tematikou. Autorka spíše otevírá své soukromí a pracuje intuitivně s tématy jako je čas, spiritualita, podvědomí a mezilidské vztahy. Často přechází hranice známé reality, zasahuje do ní iracionálními akcemi. Přijde mi pozoruhodné její experimentování, spojování nespojitelného a kombinování různých odlišných světů; např. kombinace nových médií s různými typy archetypů, mytologií, astrologií, tarotu apod. Do svých projektů mnohdy zapojuje diváka, ať už formou interaktivních instalací a nebo diskutabilních performancí.

Aneta Mona Chisa a Lucia Tkáčová spolu dlouhodobě spolupracují a tvoří umělecké duo. Na jejich práci se mi líbí jejich smysl pro hru a kritiku uměleckého provozu. Ve svých instalacích a videích si hrají často s otázkou, co lze nazvat ještě uměleckým dílem? Vystavují předměty nakradené v předních světových galeriích, tvoří instalaci z jmen českých výtvarných umělců, se kterými by se vyspaly, tvoří ironické návody na kariéru umělce, nahrávají svoje dialogy o umění, politice. Mám za to, že právě tohle spojení, tahle dualita, jim dává sílu k větší provokaci, nápaditosti, originalitě a stává se to pro ně jistou formou zábavy. Nejde tady ale o obdobnou povrchnost umění, ze které si autorky samy utahují?

Do jaké míry je tvorba umělce jen jeho zábavou a jeho obsesí a do jaké míry je to sdělné a pochopitelné pro diváka? Chtějí se autoři využívající provokaci jen zviditelnit nebo se snaží více zatlačit na otupené diváky, které už nic nevyvede z míry otupené z „přežranosti“ vizuálních vjemů? Může provokace vyvolat obecnější otázky? Může umění ukazovat morální hodnoty?

Tady by se mělo zmínit dílo kontroverzního umělce, *Ondřeje Brodyho*, který ve většině svých akcí, instalací a videí konfrontuje diváka se společenskými tabu. Pracuje otevřeně s různými podobami životních potřeb (ukazovaná sexualita, močení apod.). Videá Ondřeje Brodyho, které občas produkuje společně s *Markem Thérem*, jsou charakteristická neobvyklou dávkou absurdity a nepochopitelnosti. Jeho práce obsahují humor, ale zároveň se pohybují na určitém okraji, kolikrát na hraně nesnesitelnosti. Týkají se často samotného fenoménu umění a vyvolávají složité otázky morálky a etiky umělecké tvorby i života vůbec.

Dalšími umělci, kteří rádi provokují nebo na něco reagují originálním způsobem, jsou především vizuální umělci a performeři uměleckých skupin; *František Lozinski o. p. s, Kamera Skura, Record, PodeBal, Rafani, , Guma Guar a Ztohoven.*

Umělecké skupiny většinou tvoří angažované umění ve veřejném prostoru, jehož záměrem je diváka určitým způsobem atakovat, probudit z letargie. Poukazují zpravidla na kontroverzní sociální, politická a kulturní témata. Umělci činí tak různými prostředky a formami od malých provokací přes různé veřejné instalace, billboardy až po dlouhodobě připravované projekty a akce. Týmová práce ve skupině kolikrát napomáhá k jejich větší odvaze a uchování jedinců v anonymitě. Volba média je skoro vždy podřízena sdělení.

Jiří Surůvka spolu s *Petrem Lysáčkem* a *Františkem Kowolowskim* založil uměleckou skupinu *František Lozinski o. p. s.* Tato trojice umělců je stále věrná Ostravskému regionu, kde se také různými aktivitami angažují v uměleckém provozu a vyučují na Fakultě umění Ostravské univerzity. Autoři ukazují kriticko-ironický model současnosti, překračují zavedené umělecké normy a snaží se bezprostředně komunikovat s divákem.

Surůvkova vizuální díla, akce a performance jsou plné razantní ironie v různých tématech včetně vlastní sebereflexe (např. postava Batmana). Provozoval se svými přáteli divadelní kabaret *Návrat mistrů zábavy* a byl iniciátorem, dnes již významného, ostravského performančního festivalu *Malamut*.

Na této škole vznikly také další dvě umělecké skupiny; a to *Kamera Skura (Martin Červenák, Jiří Maška, René Rohan)* a později *Record (Martin Egert, Milan Kutina, Petr Pavlán)*. Trojice umělců z Kamery Skury provozovali parodický divadelní soubor *Národní divadlo revival band* a účastnili se také již zmíněného kabaretu. Jejich akce mystifikují a parodují mytologické příběhy, intelektuální přednášky, vědecké pokusy, spirituální seance, sociální sondy apod. Jejich tvorba komentuje také určitým ironickým způsobem klišé umění, jeho přijímání a interpretace. Skupina *Record* má také schopnost reagovat na okolí, mít nadhled, improvizovat, chuť objevovat nové prostory, reinterpretovat skutečnost. Pohybuje se na rozhraní banality, nejasnosti a nepochopitelné divnosti.

Oproti tomu Pražská skupina *Pode Bal (Kopp Antonín, Motyčka Petr, Šiml Michal, Hana Valihorová, Martin Krpec, Vladimír Vopat)* se více soustřeďuje na politické a angažované umění. Můžeme říct, že tato skupina etablovala pojem politického umění v českém prostředí. Pracuje s širokým spektrem přístupů od performancí a veřejných kampaní, až k politickému aktivismu. Autoři používají strategii „demarketingu“ či antireklamy ve veřejném prostoru, při níž jsou odkrývány komerční či politické manipulace.

Na mušce mají témata, hlavně jako jsou politický extrémismus, práva menšin, multikulturalismus, naše národní minulost, drogová a genderová problematika a kritika uměleckých institucí.

Také další pražská umělecká skupina *Rafani* (*Luděk Rathouský, Radim Kořínek, Petr Motejzík a Marek Meduna*) je také aktivní na poli politicky a společensky angažovaného umění. Od svého vzniku (při němž jasně formulovali svůj cíl: „dosáhnout budoucnosti s vyšší kvalitou lidství“) se skupina věnuje otázkám morálky, národní identity, ideologie, moci, médií, společenských stereotypů, sociální nerovnosti, rasismu atd. Při svých akcích se snaží Diváka znejistit a donutit k reakci pomocí příběhů, mystifikací, hry a významových posunů. Tyto akce a díla skupiny jsou však někdy dvoj nebo víceznačná, což může znesnadnit čitelnost jejich záměru a může tak dojít i k více výkladům.

Poslední dvě umělecké skupiny působící též v Praze; Skupina *Guma Guar* a skupina *Ztohoven* jsou mi svým obsahovým konceptem a akcemi nejsympatičtější. Jejich akce v sobě obsahují náboj, provokaci a „punkový“ přístup stylu DIY (do it yourself). Jejich provokace ale není sebestředná nebo zbytečně vulgární, působí bezprostředně, je vtipná a trefná. Obě dvě skupiny se zabývají především kritikou systému a ironizováním mediálního světa. Ve svých akcích upozorňují na to, jakým způsobem média fungují a jak se chovají.

Umělecko-aktivistická skupina *Guma Guar* (*Mikuláščík Milan Richard Bakeš, Dan Vlček*) netvoří estetická umělecká díla, spíše se ubírají cestou jakési „antiestetiky“. Jde jim o sdělení-trefné, viditelné, upozorňující na problémy společnosti. Jsou aktivní na poli současného politického, společenského a uměleckého světa. Mimo pořádání výstav a street artu se zabývají i hudbou (elektronika s videoprojekcí většinou s tematikou spojenou s jejich přesvědčením) a pořádání koncertů. Jejich díla jsou většinou nějakou reakcí na určitou situaci, problematiku. Vyvolávají debatu, jsou probíráni v médiích, která jim dělají reklamu a která sami kritizují. Jejich díla nebo výstavy jsou často zničeny či odstraněny ještě dříve, než by měla skončit samotná výstava. Např. v rámci projektu *Galerie Artwall* skupina vystavila sérii billboardů *Všichni jsme v národním týmu* kritizující hospodaření pražské radnice. Výstava byla neznámým pachatelem poničena a galerie Artwall byla záhy zrušena z rozhodnutí pražského magistrátu. Kriticky se staví i k dnešnímu postavení umělce a celkově k světu současného umění, které se podle nich zavírá samo do sebe. Z tohoto impulsu vznikla i výstava *Milan Knížák – Podivný Kelt*, která silně kritizovala jeho působení v čele Národní galerie. Z této výstavy vzniklo další umělecké sdružení (ve stejném obsazení jako Guma Guar) s názvem *Milan Knížák*.

Skupina *Ztohoven* se zase soustředí hlavně na fenomén reklamy a mediálního světa. Své akce a zásahy má dobře předem promyšlené pro každý projekt. Těch sice nerealizovali tolik, ale o to intenzivnější mají mediální odezvu a často i soudní dohru. Jelikož jde často o ilegální činnost, umělci jsou skryti v anonymitě a používají pseudonymy. V podstatě nikdo pořádně neví, kolik je ve skupině umělců a kdo tam přesně je. Díky svým akcím (*Znásilnění podvědomí*- výměna 750 reklamních ploch v pražském metru, *Mediální realita*- nabourání do vysílání Čt2 do přímého přenosu, *Občan K* – 6 měsíců pod jinou identitou) pronikla skupina velmi silně do povědomí laické veřejnosti, rozpoutala diskusi co je a co už není umění. Mnohými kritizováni, obžalováni, ale na druhé straně také oceněni. Osoba *Romana Týce*, která je součástí této skupiny, na sebe nejvíce upozornila veřejnými akcemi jako změna panáčků na semaforech a „úpravou“ pražského pomníku 17. listopadu 1989. Např. za Semafore byl souzen, přitom funkci samotných semaforů neovlivnil, jen lidi překvapil příjemnou změnou, která je měla dostat z letargie všedního stereotypu. Street artové počiny dělají město hravější a barevnější.

Tato díla mně přijdou zásadní v tom, že ukazují lidem právě vliv reklamy a médií. Myslím si, že tyto umělce lidé odsuzují proto, že jim to nakazuje systém, ale i průměrně inteligentnímu člověku musí být jasné, že nic špatného neudělali, ale naopak „že je všechny převezli“. Myslím si naopak, že skupin, co pracují s médii a reklamou, by mohlo být víc. Je třeba ukazovat to právě takhle běžným občanům, kteří ve svém stereotypu a zahlcení už ani neví, co je propagace výrobku, firmy, politické strany apod., a co je skutečná pravda

U těchto skupin vidím velké plus v zapojení více pohledů a tedy v objektivizaci samotného produktu – tím by více mohl oslovovat diváka. Otázkou je, zdali spolek nezabíjí individualitu a intimnost tvorby. Důležitou roli zde však sehrává obsah sdělení.

„Skupina Ztohoven chápe svoje akce a působení jako umění, kdy pro ně je uměním především komunikace. Lidé by se podle nich měli naučit takovéto umění vnímat a přijímat její. Skupina přiznává, že její komunikace s veřejností je spíše intenzivní, ovšem dále poukazuje na to, že je k tomu tlačena stavem dnešní společnosti.“²⁴

Myslím si, že umění vždycky bylo obrazem společnosti. Tím, že je teď tolik otevřené a na hraně, pochybuje samo nad sebou, je do jisté míry odrazem nynější společnosti. Umění by tu mělo být pro lidi, ukázat jim to, co sami nevidí, co sami třeba cítí ale nějakým způsobem

---

²⁴ JAKŠ a kol. *Angažované umění*. Dostupné z: <http://vrana.obrazar.com/ob-vrana/angaz.phtml> (cit. 2011-01-02)

nedokážou rozvinout onu myšlenku, mělo by otvírat dveře, nekritizovat jenom, ale ukázat nové možnosti, pobízet ke hře, uklidňovat, nabízet řešení, uvolňovat.

4.2.3. Od akce k **hudební produkci**

Některé umělecké skupiny vznikly čistě jako hudební, a později spolu začaly i tvořit. Jiné skupiny vznikly jako umělecké, a pak spolu začali hrát. Je spousta možností, jak se dají dohromady lidé, kteří mají spolu chuť něco vytvořit, ať už vizuálního nebo hudebního. Důležitá je chuť, zapálení to dělat. Výtvarné umění je velmi svázáno s hudebním. Vizuální umění může performance přecházet do divadla, do hudební produkce. A zase hudební vystoupení má prvky performance, vizualisty apod.

Často se umělci akčního umění zaměřující na performance a body art, hledají vyjádření v hudebním nebo hlasovém projevu. V devadesátých letech začal např. *Petr Váša* rozvíjet svoji koncepci tzv. fyzického básnictví. Autor využívá širokou škálu hlasových rozsahů, zvuků tvořených různými tělovými gesty a pohybů celého těla v prostoru. Jeho představení jsou pak nejen zvukovou poezií, ale i fascinující tělovou podívanou. Je úžasné, jak si tento umělec vystačí na pódiu jen se svým tělem, jak zvukově, tak vizuálně. Je v tom něco hodně domorodého, živočišného, fyzického.

Výtvarní umělci *Jiří Skála*, *Jaroslav Róna* a *Aleš Najbrt*, kteří společně tvoří trio *Tros Sketos*, také pracují převážně jen se svým hlasem. Jejich zpívání parodující operní zpěv, má podobu živé bezprostřední performance. Používají kostýmy, točí i vtipné klipy, scénky, které výtvarně zpracovávají.

V devadesátých letech vznikalo a vzniká do teďka mnoho skupin, které uplatňují spojení všech smyslů. Např. *Vitrholc* (*František Kowolowski*, *Karel Škrabal*, *Jaroslav Škvarna*, *VJ David Možný* a další) také začínali jako živá prezentace poezie. Předčítání veršů později podmalovávala hudba. Dnešní podoba skupiny vytváří netradiční spojení hudebního, literárního a výtvarného projevu.

V tomto období také vzniká prvotní podoba seskupení *WWW*, které kolem sebe v té době soustředilo první české nadšence hiphopové kultury. Později zásluhou *Ondřeje Anděry* a malíře *Lubomíra Typlta* se znovu objevují na scéně v podobě autentické hiphopové, industriální elektroniky. Pro jejich tvorbu je rovněž nesmírně důležitá vizuální stránka. Zejména jejich tvorba videí (jejich deska obsahuje mimo audio stopy i autorskou klipovou tvorbu), do kterých se přetěluje postava z obrazů Typlta. Autorské texty, které Typlt píše,

provokují posluchače, aby se zamyslel a namáhal svou představivost. Koncertně WWW pracují ještě se scratchem i mixy a experimentují s lasery, světly a videoprojekcemi.

Je zajímavé, jak novou vlnu české klubové scény udávají právě současní umělci nebo studenti výtvarných škol. Jejich hudební projekty a kapely přicházejí s novými přístupy. A jelikož to jsou vesměs výtvarní umělci, vizuální stránka projektu (videoprojekce, obrazy, světla, efekty, kostýmy, tanec, show na pódiu apod.), tam hraje většinou velkou roli. Často jsou to právě oni, sami tvůrci, co zorganizují koncerty, akce, festivaly a vystupování na vernisážích.

„Je to performance, rozhýbaný videoart, nebo koncert? Vizuální stránka je od jejich hudby neoddělitelná a společně s nimi pozorujeme trend, který začíná být na české scéně stále znatelnější. Zažíváme třesk kapel, jejichž členové sice vzešli z výtvarné scény, ale hudbu neberou jako bokovku. Mají ambici se jí plně věnovat, pouze vše vzali za jiný konec, než je u nás běžné.“²⁵

Hudební vystoupení kolikrát může vzniknout úplně bezprostředně a nevinně, na nějakém večírku, vernisáži a společenských akcích. Umělci, kteří se chtějí vyjádřit, vezmou do ruky „něco co hraje“ a hrají. Kdokoliv se může přidat. Jako např. *Václav Stratil* a jeho vystoupení s kytarou. V dřívější době často exhibicionistického charakteru. Dveře jsou tu otevřené a meze se tu nekladou. Z takových různých jamů může kolikrát vzniknout i zárodek něčeho většího.

Takovou formou mohlo vzniknout právě tak spoustu hudebních produktů na uměleckých školách. Studenti mají přístup k různým technologiím, jako je audio studio, video, média. Pořádají se koncerty, mají k tomu blízko. Stejně tak se často může propojit hudba s umělci akčního umění, kteří si ke své akci chtějí vytvořit zvuk, nebo video tvůrci zase svůj zvuk apod.

Jedná se především o elektronickou hudbu, různé mixy, mutace, efekty, digitalizaci, práci s novými médii. Tato nová podoba hojně vznikajících kapel má často hudební formu stojící na pomezí elektroniky a industriálu, vyrůstající z undergroundové a hardcore/punkové komunity. Vizuální stránka může obsahovat výtvarnou (volná tvorba, animace, fotky, video), i aktivistickou (politická, antireklamní či protirasistická tematika) složku skupiny.

Současná umělecko-hudební scéna vzniká především v Praze, Brně, Ostravě a Plzni. Je zajímavé i jak každý region má svůj výraz a vizuální jazyk.

---

²⁵ TUREK, P. Drzouni z ateliéru. *Respekt*. 36/2010. ISSN: 0862-6545

Z pražského regionu stojí za zmínku určitě umělecká skupina *Guma Guar*. Kromě výstav a akcí se také účastní se svoji hudební tvorbou koncertů a ilegálních freeparties. Jejich vystoupení má podobu breakcoreové hudby (extrémní podoba drum and bassu, rychlý beat, komplikované rytmické a melodické kompozice) s Mc a je doplněná videoprojekcí s aktivistickou tematikou.

Novějšími přírůstky na pražské audiovizuální scéně jsou dua *Table* a *Kazety*.

Často se setkáváme i s djs z uměleckého prostředí. Např. *IndieTwins Djs* (*Anežka a Jakub Hoškovi*), kteří už delší dobu působí také jako iniciátoři hudebních a výtvarných aktivit v dnes již známém prostoru A.M. 180. Mimo jiné A.M.180 Collective (sourozenci Hoškovi a Štěpán Bolf) organizují čtyřdenní festival Creepee Teepe v Kutné Hoře, který je jako jediný v České republice zaměřený na světovou scénu právě těchto „artových“ kapel, které jsou něčím novátorské a jejich projekce jsou zpravidla audiovizuálního charakteru.

V Brně se to motá hlavně kolem umělecké scény kolem FaVU a JAMU.

„Brněnská scéna byla vždycky tak trochu podivná, divadelně alternativní, ostentativně jiná než ve zbytku republiky. Nic s tím neudělaly ani kluby, ani DJs. Pokud dnes hledáte brněnskou alternativní scénu, najdete ji v průniku electra a divadla, v propojení zvuku a obrazu, na pomezí reálného světa plného igelitových tašek a surreálního světa noci osvětlené stroboskopem, ve kterém se ta taška změní v bubáka a chce vám ukousnout nohu. Že je to hra, poznáte podle šustivého klapání zubů...“ ²⁶

Na brněnské scéně mají své jisté místo již kapely *Mateřídouška*, *Midi Lidi* a *Čokovoko* Projekt *Mateřídouška*, který tvořilo duo z umělců pocházející z umělecké scény kolem FaVU a bohužel už zanikla, vynikal svou snovou náladou, mystikou. Zpěvačka se plazila na pódium v masce šelmy a svým jemným hlasem, připomínajícím stvoření z jiné planety, doplňovala nevšedním způsobem chladnou elektroniku. Bylo to na pomezí mezi divadlem a koncertem. *Midi Lidi* (jsou považováni za brněnskou kapelu, i přesto že nikdo z Brna nepochází) prorazili už i do širší veřejnosti. Mediálně známé z brněnské scény jsou i *Čokovoko*, vtipné holčičí rapové duo, které vyniká především svými kostýmy a texty.

Čím dál aktivnější a průraznější na brněnské scéně je kontroverzní „klučičí“ parta *To žluté, co máte na kalhotkách* (studenti kolem JAMU), kteří vytváří experimentální hudbu v podobě postmoderního mixu zvuků a electro rocku v kombinaci laptopů, syntezátorů a bicích. Na pódiu často vyzařují živelnou energií, vystupují ve zvířecích maskách nebo jiných

---

²⁶ FISHER, M. Jeden den v bubákově. *ŽIVEL: overground against monoculture*. Praha 2010, č.32,s.16.

kostýmech a používají mutaci hlasu zpívající nebo spíše odříkávající své surreální texty. Další kapely, vycházející z „faváckého“ prostředí a razí si svoji vlastní cestu jsou např. *Fiordmoss*, *Hugo a Zoe* a *Teve*. Všechny tyto tři projekty spojuje jistý sklon k jemnosti a romantice.

V Ostravě (též s výrazným iniciačním přispěním Fakulty umění Ostravské univerzity) se vyrojily kapely, které mají svůj vlastní ojedinelý styl – jsou rychlé, barevné, neurvalé a chtivé.

*„... Kapely, které přistupují k hudbě nejen s důrazem na vizuální stránku věci, ale především s potřebou dostat ze sebe všechny frustrace. Ostravské bezútešné kulturní vakuum spolu s impulzy ze světa umění a znalostí trendů na elektronické scéně vyústily v případě skupin *I love 69 popgejšů*, *Like She*, *Marius Konvoj* nebo *Schwarzprior* v nevyhnutelné rozhodnutí nebrat ohled na vlastní hudební neschopnosti. Proto bývají jejich vystoupení leckdy velmi intenzivním a překvapivým osvěžením, které lze na tuzemských pódiích spatřit.“²⁷*

Tento přímočarý výraz společný těmto kapelám se jako první objevil s kvartetem *I love 69 popgejšů*, jehož členové kromě kapely také provozovali v Ostravě sklepní galerii *Strážná věž* zaměřenou na mladé umění. Ta se stala živým centrem výstav a koncertů. Pro tuto kapelu jsou typické melodické refrény s ironicky provokativními texty zabudované do hlučné a lacině znějící elektroniky, koncertní show na podiu se svlékáním do naha a nebo alespoň do spodního prádla.

Duo *Marius Konvoj* zas kombinuje pop a estetiku počítačových her s rychlostí beatů speed techna. *Like she* jsou typickým příkladem electro punku na české scéně a *Schwarzprior* se vrhli do víru narcistické elektronické dekadence.

Na rukopisu těchto ostravských uskupení mají značný podíl také pedagogové těchto bývalých nebo ještě současných studentů této školy, jejíž razance je jim také vlastní – Jiří Surůvka a Petr Lysáček (ten na fakultě zřídil kapelám dokonce zkušebnu).

Na české scéně vznikají také významné sólové projekty. A to ne jenom djs, ale přímo hudební- performance tvorba umělce na pódiu. Např. významný projekt *Ježíš táhne na Berlín*, za kterým se skrývá osoba *Ondřeje Skaly*. Jedná se o podobu tzv. „live electronic“ různorodého vystoupení. Brutální zrychlené beaty a rytmické zlomy, breakcore, ale i kytarová sóla a recitace poezie. Důležitou roli zde hraje i beatboxová improvizace a deformace hlasu efekty. Dochází tu k absolutnímu ztotožnění aktérova pohybu se zvukem, který vytváří.

---

²⁷ TUREK, P. Drzouni z ateliéru. *Respekt*. 36/2010

Průkopník laptopové hudby u nás a multimedialní umělec *Michal Mariánek*, vytváří elektronickou hudbu, která kombinuje prvky speedcoru, skandinávského metalu, melodických kláves a také vše společně se svými hlasem digitálně moduluje.

Další solitéři, kteří si vyrábí vlastní elektronický doprovod k „live“ zpívanému vystoupení, jsou např. *Dné*, *Burningboy*, *Akkamia*, *Ticho de Beige* a další.

Takovými solitery jsou často i Vjs (Video Jing), kteří mají svůj vlastní osobní styl a dělají videoprojekce různým djs po domluvě. Např. *Vj Kolouch*, *Vj Texa*, *Vj PureA*, *Vj Dfx*, *Vj Puk Puk* a další.

Je důležité zdůraznit to, že vizuální stránka je tu stejně důležitá ne-li důležitější než samotná hudba. A myslím i to, jaký mají umělci styl. Co mají na sobě, co mají na hlavě, jakou používají grafiku, plakáty, nášivky, obaly cd atd. Tímto se zrovna zabývá kniha, která nyní čerstvě vyšla: *Zde jsou psi*.

„Kapela, to už dávno nejsou tři akordy a texty, ale spíše "popkulturní gesamkunstwerk" - balíček, do kterého patří i klipy, obaly desek a samozřejmě to, jak se hudebníci prezentují. Na lokální scéně není s kým soutěžit, není se kým inspirovat, a tak žijeme ve vizuální barbárii. Lidé mají v sobě pořád zakódovaný, že a) není dobrý moc vyčnívat, a za b) že rokenrol, rock, punk, metal atd. je hudba proletariátu a džíny a tričko jeho uniformy," vysvětluje si Martina Overstreet, proč se české kapely soustředí na vizuální stránku velmi opatrně. Souvisí to i s konzervativními médii, které vytváří obraz popových hvězd jako usedlých a nekonfliktních figur, které může milovat celá rodina. S novou generací muzikantů čerpající vzory z internetu se nicméně to mění. A ještě mnohem markantnější je to na fanoušcích. I jejich snímky nabízí právě tato kniha.“²⁸

S touto subkulturou vzniká také mnoho aktivit kolem. Různé festivaly, výstavy, koncerty, přehlídky, workshopy apod. Líbí se mi brněnské projekty *Heavy mental* nebo *Itch my ha ha*, které se pořádají několikrát do roka. Většinou v brněnské *Flédě* nebo v prostorách *Skleněné louky* a ukazují současnou electro-artovou scénu. Každým rokem se představuje v Brně i festival *New new*, který stojí za shlédnutí. Takových festivalů je samozřejmě „menší vagón“ v Brně, a to nemluvím o Praze. Často jsou to festivaly multimedialní, které ukazují

---

²⁸ VESELÝ, K. *Bud' milá a nekonfliktní, ať tě přijmou všechny generace*. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/kultura/hudba/clanek.phtml?id=684283> (cit.2011-01-05)

obrazy, videa i hudbu. Např. projekt *Fresh Flesh* v Praze , *Freeze fest* v Milovicích u Prahy, *Burning beats factory party* v brněnské Zbrojovce, zmíněné Creepe teepe v Kutné Hoře a řada dalších.

Přijde mi to jako dokonalý „útok“ na všechny smysly. Prohlídnout si obrazy, videa, instalace, workshopy, poslechnout hudbu, setkat se s lidmi...Otázkou ale je, jestli to není jenom subkulturní záležitost a dobrá příležitost pro pobavení a jak je to přitažlivé pro nezaujatého diváka. Zda se tyto aktivity vůbec dostanou dál, do veřejného povědomí. Každopádně, ať je to jakkoliv, je dobré, že tyto akce vznikají a každá aktivita v tomto směru je přínosná.

5. Srdce ještě bije

kam dál / možnosti / zažít to spolu

„Umělec sám musí být uměleckým dílem.“²⁹

Srdce ještě bije, má potřebu dát, nabídnout, brát, přijímat, je v pohybu, je v procesu, je v hledání. Nesmí na nic a na nikoho čekat, jen tu prostě je a všechny vjemy ho poženou dál, i když se musí zase na chvíli zastavit a poohlédnout se za sebe, před sebe a kolem sebe. Tvořím, píši o své práci, píši o současných tendencích, odcházím z další školy, ale kam dál?

„Na té škole to může vypadat jako zmatek, i pár let potom. Ale pokud člověk opravdu chce, tak věřím, že si to prosadí. Musí si ustát ty nepříznivé chvíle, které prožívá každý.“³⁰

Když jsem dostudovala vysokou školu v Olomouci, připadlo mi, jako bych vyšla ze skleníku. Cítila jsem se jako nahé nemluvně na dešti. Co mám jako teď dělat? K čemu mi sou ty všechny teorie? Myslím si, že je to problém nejedné české vysoké školy. Mladí lidé na učilišti, kteří stráví skoro víc než půlku školního času v reálném pracovním procesu ve svém oboru, jsou vybaveni pro své uplatnění v životě kolikrát víc, než vystudovaní magistři s červenými diplomy. Mám pocit, že by se v rámci výuky na uměleckých školách mělo více zapracovat na tom, aby studenti byli více seznámeni s uměleckým provozem, naučit je jak psát granty, jak se účastnit různých akcí, jak uspořádat workshop, být kurátorem výstavy apod. Najít si své místo, najít si své uplatnění svého tvořivého pudu, svého pohonu. Zužítkovat ho v reálném životě.

Umění by mělo otvírat oči; všem a všemu. Působit jako spouštěcí signál. Zapálení sirky. Přijde mi, že se umění přikládá neustále malá váha. Přitom tvorba je pro člověka psychologem, filozofem, doktorem, učitelem, nemělo by se spokojit s rolí ozdoby obývacího prostoru. Myslím, že jeho hodnota je mnohem větší a měli by se mu víc lidé věnovat. A to ne za účelem výsledku a jeho estetické kvality, ale procesu. Každý má na to právo, i když nepochází z umělecké rodiny, nebo nezdědil talent po strýčkovi přes koleno. Tvorba je v pohybu a vůbec

---

²⁹ SUK, J. Zrození umělce. *UMĚLEC: současné umění a kultura*. Divus, Praha 2006, č.1/06, s. 72 (citace M.Duchampa).

³⁰ PEŘINA, J. Josef Bolf stopuje svoji ropuchu. *ŽIVEL: overground against monoculture*. Praha 2010, č.32,s.125.

bych se nebála říci i to, že nás učí být lepšími lidmi. Proto si myslím, že důležité je se nějak výtvarně vyjadřovat od malička, poznávat tím sebe, své pocity, svůj vztah k okolí. Tvorba sbližuje, uvolňuje...komunikujeme o ní, prožíváme ji. Je úžasné, když někdo dokáže svůj tvořivý duch nějak využít i k prospěchu jiných. Že dokáže svou tvorbou a činností běžným lidem něco ukázat, poukázat na něco. Že někoho nasměruje, třeba mu i pomůže. V tomto vidím velký smysl - ukazovat lidem něco, předávat jim to.

Za své pedagogické praxe (Střední umělecko-průmyslové škole v Heleníně a Gymnasium Globe v Brně) jsem poznala, že studenti se bojí vzít vůbec tužku do ruky s tím že to neumí, protože mají za to, že nedokáží naplnit fikci hezkého obrázku. Ale kdo určuje kvalitu díla? A proč jejich představy krásného umění končí hluboko v historii? Jakoby se báli experimentovat. V hlavě je svazuje otázka – obava, co řeknou ostatní. Bojí se nového, originality, vyjít ze šedi, vyčnívat, být viděn. Přijde mi, že je to hrozná škoda a určitým způsobem omezenost. Člověk by se tím neměl nechat omezovat.

V rámci mé role pedagoga na střední umělecké škole v Heleníně, jsem vedla týdenní plenér. Tam jsem se se studenty určitým způsobem sžila, povídali jsme si a nenásilným způsobem jsem je podněcovala k jejich větší spontánnosti a uvolněnosti. Mám v živé paměti, jak se jeden student, který odmítal celou dobu něco vytvořit s tím že to neumí, najednou osmělil a začali jsme jen tak spontánně vytvářet společně sérii kreseb a viděla jsem najednou v něm zapálení, ty věci měly náboj a vznikla z toho pěkná série, ze které měl student sám radost a nacházel v tom význam. Do měsíce si dokonce zařídil výstavu a své kresby vstavil. Poskytlo mi to určitý pocit naplnění, že jsem dala impuls někomu pro tvorbu. Jako kdybych v tu chvíli pocítila, že tvořím a má tvorba se stává interaktivní jenom tím, že to na někoho působí. Tvoříme společně. Zažíváme to spolu. Umění zážitku. Možnost ukázat nové cesty.

Myslím si, že věta, že umělcům stejně nic jiného nezbyvá, než někde učit, je nedůstojná. Jakoby to měla být nějaká z nouze ctnost. Myslím si, že naopak to může být vzájemné obohacování. Samozřejmě také záleží, v jakém institutu. Ale třeba učitelé na uměleckých středních nebo vysokých školách jsou nuceni se stále sebevzdělávat, být činní, neusínat na vavřínech. Že to není jenom o tom, něco v poklidu si doma tvořit, ale začlenit se do centra uměleckého dění aktivně, tedy mít přehled o současném dění, pořádat výstavy, akce, workshopy. Naučit se o něm mluvit, najít si svůj názor, ale přitom svým studentům nestranně předávat informace i své zkušenosti. Zároveň získáváme motivaci k tomu to vše vědět, protože tu nejsme najednou jenom my, ale někdo kdo zvědavě baží po všem novém a my mu máme co předat.

Jelikož umění není jenom o tom dobře technicky zvládnout zátiší, ale o celkovém zapojení umění do života svým žitím, svým myšlením, názory, tak je důležité, aby výtvarné obory vyučovali právě umělci, kteří budou sami „uměleckým dílem“ a předávání určité uměleckosti bude přirozenější. Myslím, že to není pouze o didaktických metodách, osnovách a programech jak učit, ale rovněž o prožitku. Čím víc to studenti (z umělce/učitele) cítí, tím více to prožívají s ním, naočkuje je svou tvořivostí, mluví otevřeně o svém uměleckém životě, zasvětil je do toho...Může tu být jistá podobnost s mistrem a jeho žákem. Mistr ho tu zasvěcuje do praxe, ukazuje své rady a zkušenosti, ale místo toho aby žák po něm kopíroval a napodoboval ho, měl by v něm probudit individualitu a rozvíjet ji.

Domnívám se, že i na celkové společenské atmosféře má důležitý podíl zrovna školství, vždyť tam lidé stráví skoro jednu třetinu svého života. Možná to bude znít až pateticky, ale kdo jiný více může formovat novou nastupující generaci, než právě učitelé?

Student je zde vlastně i divákem. Divák je studentem. Učitel tvoří studenta. Student tvoří učitele.

6. Závěr

shrnutí / odcházení / výstup

Tato práce si dala za úkol zaměřit se na po(pud) umělce tvořit a důvod, proč se umělecky vyjadřovat. Zároveň jsem zde chtěla shrnout svou dosavadní tvorbu a zařadit se do současného českého uměleckého prostředí.

Nejdříve jsem se snažila pochopit svůj popud (jak se říká zamést si nejdříve před vlastními dveřmi) a potom jsem se zaměřila na jiné autory. Pokud by text odkazoval jen na moji práci, vyznělo by to asi hodně „sebestředně“. V práci proto zdůrazňuji, že právě sledování současného dění, komunikace o tvorbě s ostatními a začlenění se do uměleckého světa je velmi důležité. Samotný výběr autorů by měl více čtenáři ozřejmit a přiblížit moji tvorbu a můj záměr. Nechtěla jsem detailně rozebírat malíře, performery nebo hudebníky, spíše jsem chtěla přiblížit způsob tvorby z hlediska tvůrčího impulsu. Není to výčet všech možných přístupů, určitě by jich existovalo více, ale jsou to ty, které zajímají mne. Nemohla jsem zahrnout všechny autory, ale každý tu má své místo. Subjektivní výběr svým způsobem více přibližuje i moji tvorbu a její směřování.

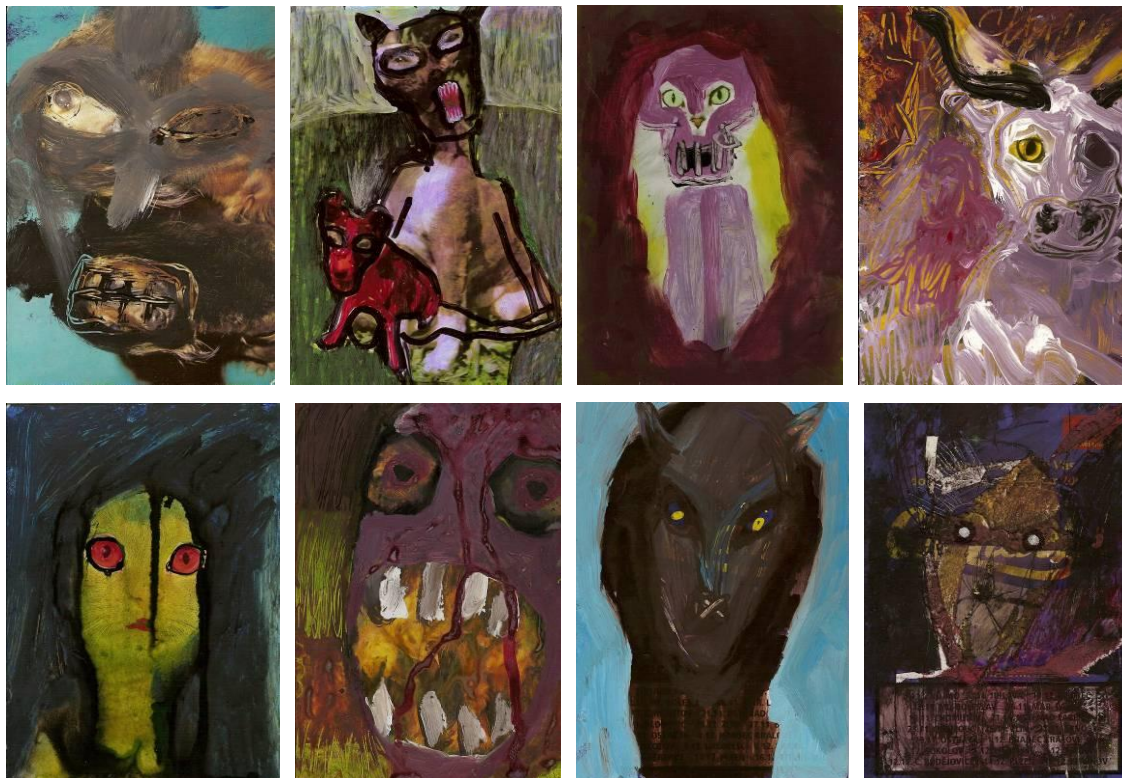
Jsem si vědoma toho, že tato práce nepřichází s nějakou novou revoluční myšlenkou, nějakým spásným řešením, že nerozebírá vědecky nějaký problém. Ale přišlo mi to v danou chvíli jako to nejdůležitější a nejpodstatnější, co ve své tvorbě nyní řeším. Chtěla jsem tuto práci propojit se svou tvorbou, se sebou samou. Přišlo by mi zbytečné, kdybych rozebírala například prostředky a formy. Musela jsem se dostat až na dřev, protože diplomovou práci vnímám jako výsledek nějakého významnějšího, obsáhlejšího, delšího procesu. Jako tvůrčí poohlédnutí, rekapitulaci a zároveň reflexi toho, co si odnáším ze studia na vysoké škole.

Děkuji tedy laskavému čtenáři, za jeho trpělivost, že spolu se mnou prošel alespoň část ze všech možných podob popudu, který v umělci někdy dřímá a jindy se dere ven jako erupce sopky, ovládá naše smysly, probouzí touhy a dává nahlédnout do naší duše, přináší obohacení našemu okolí i nám samotným. Umění jako takové ovšem není jen souborem realizovaných popudů. Je to prostor interaktivity a vzájemného působení. Popud může zrodit jiný popud. Nové technické vynálezy jsou podnětem pro umělce, aby otevřeli nové formy. Němé grotesky byly zakrátko vytlačeny ozvučeným filmem. Prostorová projekce 3D brzy ovládne média. Sociální sítě a svět internetu předkládají nové formy komunikace. Jedno však zůstává –

interakce mezi uměním a divákem. Tak, jak se mění podoby a formy umění, mění se i podoba tohoto dialogu. Bez reakce a emoce diváka by umění ztratilo svůj smysl, zemřelo by. Proto rozvoj umění přináší i hledání nových forem dialogu. Divák opouští své pevné místo v hledišti a je zapojen do děje. Zjišťuje, že i v něm je přítomen vnitřní popud, který tam dřímá a jen nesměle vykukuje ven. Aktivizující prvky dnes více než kdy dříve vytvářejí prostor pro působení na diváka a vzájemnou interakci s ním. Není to jen otázka uměleckých produkcí, ale zároveň i nový pohled na pedagogiku, která by měla přesunout cíle vzdělávání od zvládnutí témat předepsaných školskými osnovami k většímu rozvoji osobnosti. Svoboda forem a opuštění zažitých klišé o tom, co je a co není umění dávají větší prostor pro seberealizaci i vlastní poznání. A obohacení jednotlivce přinese i obohacení celé společnosti.

7. Obrazová příloha

3. Mixer / 3.1. Zježená srst - zvířecí pud / přeměna / výraz

Obr. 1 – 8: z cyklu *Pohlednice z podzemí*, 2006. Kombin. technika, 14,8 x 10,5 cm.

Obr. 9 – 11: *Moje Zvíře*, 2007. Fotografie, 3x (20x30cm).

Obr. 12 – 14: *Očista*, 2007. Video.

Obr. 15 – 17: *Měním se*, 2008. Video.

Obr. 18 - 20: *Živo-mrtvo*, 2008. Video.

3. Mixer / 3.2. Beletrie onanie - *obraz / text / street art / site specific*

Obr. 21: *Chorál pro Augusta*, 2007. Instalace v augustiniánském klášteře, Šternberk.

Obr. 22 - 23: *Chorál pro Augusta*, 2007. Instalace a obrazy v augustiniánském klášteře, Šternberk.
 Obr. 24 – 26: Obrazy z cyklu *Chorál pro Augusta*, 2007. Kombin. technika, 65x55/80x65/70x55cm.

Obr. 27 - 28: *Pohřbeni v Německu*, 2007.
 Instalace v parku, Sauen, Německo.

Obr. 29: *Vlčice rozpuštěná v dětském šepotu*, obraz (akvarel na zavinovačce, 140 x 50) a text - z diplomové práce *Příběh obrazu*, 2008. KVV Pf UPOL v Olomouci.

Prach v ústech, prach na těle. Trochu načervenalý, trochu stříbrný. Když se zvedne vítr zmizí. Ale ten, co prosákne hluboko, ten se usadí. Vím, že věrná může být jen smrt a ta mi vezme i ten prach, co mi po tobě zbyl. Perverzní kontury měkkých kopců, červené srázné útesy s kaňkami krve. Tmavá stopa po dlouhý slze v očním důlku stéká po těle. Zalezu pod víčky, pod peřinu své babičky. Zalezu do pelišku, do matčina klínu. Zalezu a už nikdy nevylezu...

Ležela skoro rozpuštěná ve skvrně od vína. Její rty páchnoucí polibkem byly zrudlý a vlhký. Jazykem si lízala ještě čerstvý rány. Polykala neřesti, který jí kolovaly celým tělem. Rozpuštění hedvábných slabín chuti rozervalo nahotu její purpurový kůže. Vlčice co zahnal sama stáda šakalů. Posedlý, zuřivý a prokletí stáda šakalů plný krvelačného vytí. Stáda temný víry, co zajedou do každý díry. Ženou se za svým přežitím. Stáda kmenů, národů a ras, stáda dlouhých noh a vlhkých řas. Stáda mas, chtějí strhnout k sobě každého z nás. Měla za nehty špínu a v očích kaleidoskop nesouvislých detailů. Vítr ve vlasech a ptačí oči. Bolavá místa krvácela i ve vnitřnostech, ty ale nemohla olizovat. Protáhla jak kočka na slunci vyplazovala jazyk. Zatančila ti v očích, zašeptala do tvých uší, odhalila tvoje lehkomyšlný sklony k hříchu. Rozehrála se noční túra, otevřela se koryta a v dále bylo vidět pozadí mlžného oparu. Samá stehna a fíkový listy, co pichají a olizují fialový bradavky do vyčerpání. Dráždivý pocit chvění na samém pokraji nadpozemské rozkoše. Ve sledu pohybů a spřízněných dojmů se v ústech nahromadilo spoustu slin. Démoni touhy se stali obětí vnitřního spalování.

Chtěla bych být zase dítětem, co je zabalený v zavinovačce, co je o něj pečováno. Co kouká zpoza kočárku a má pusku na dudlík a mysl na chrastítko. Připadám si jak na mlu, jak

na jevišti. Lidi pozorují se s uženýma zornicema a čekají, až udělám chybu. S každým mým pootvřením jsem víc vidět. S každým vystrčením pulzuje víc krve a buší srdce.

Obr. 30: *Moje černé svědomí*, 2009. instalace, klauzurní práce na Fakultě umění OSU v Ostravě (ZS).

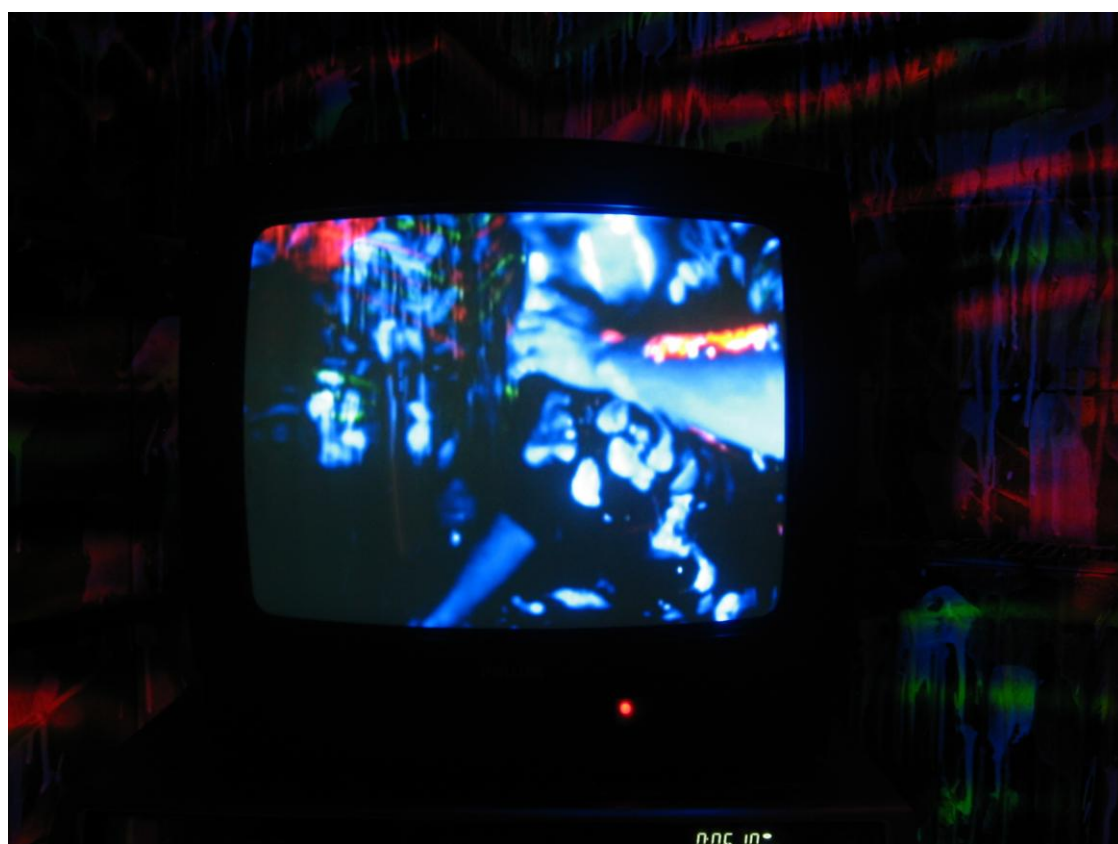
Obr. 31 - 32: *Pokoj – nepokoje*, 2009. instalace, klauzurní práce na FaVU v Brně (LS).

Obr. 33 - 34: *Dívej se na mě když s tebou mluvím*, 2010. Interaktivní výstava, Washclub, Brno.

Obr. 35 - 36: *HC – WC*, 2010. Video-instalace, klauzurní práce na FaVU v Brně (ZS).

---

3. Mixer / 3.3. Pulzující krev – hudba / audio-vizuál / performance

Obr. 37 - 38: *Piča z hoven*, 2010. koncert ve Starém pivovaru, Brno a v Galerii Dvanáctka ve Zlíně.

Obr. 39 – 41: HC – UMA – CORE aneb
Napij se a zařvi si se mnou! 2010.
Performance, Galerie Umakart v Brně.

4. Trip / 4.2. Pojedu tam, kam mě to láká

4.2.1. Od obrazu ke street artu

Obr. 1: Josef Bolf - *Spolu doma*, 2007. Akryl, tuš, plátno, 114 x 150 cm.

Obr. 2: Jakub Hošek a Anežka Hošková (Indie Twins) – *Tejpci, kěrky, kobry, zdarec, guláš, vercajk, údržba*, 2008. Instalace v Galerii 5.Patro, Praha.

Obr. 3: David Böhm a Jiří Franta - *Není to, co by to mohlo být* 2006. Akryl na zdi výstavní síň NoD, Praha.

Obr.4 - 5: **Jakub Janovský** - *Kango mortale*, 2009. Instalace v Galerii U Zlatého prstenu, Praha.

Obr. 6: **Masker**, 2006, Praha.

Obr. 7: **Timo**, 2007, Brno.

4. Trip / 4.2. Pojedu tam, kam mě to láká

4.2.2. Od instalace k performanci

Obr. 8: **Veronika Bromová** - *Za sucha*, 2003. Společná instalace s Martinem Mainerem, stavební buňky - Karlín.

Obr. 9: **Lenka Klodová** - *Šatna* 2002. Instalace, stálá realizace v hornickém skanzenu Mayrau.

Obr. 10: Darina Alster - *Time*, 2004. Performance.

Obr. 11: Kamera Skura - *Žijeme tady s vámi (I.)*, 2002. Fotografie, 3x (100x150cm).

Obr. 12: Guma Guar – *Billboards*, 2004, Bratislava.

Obr. 13: Ztohoven - *Mediální realita*, 2007. Akce, Praha.

---

4. Trip / 4.2. Pojedu tam, kam mě to láká

4.2.3. Od akce k audiovizuální produkci

Obr. 14: Tros Sketos, 2005. Plakát

Obr. 15 - 16: **Mateřídouška**, 2008.
Koncert na Flédě v Brně.

Obr. 17 : **Čokovoko**.
Obr. 18 : **Čokovoko**, koncert Kulturní klub, Sušice, 2009.

Obr. 19: **I love 69 popgejú**, koncert - *Klidek fest*, 2009.

Obr. 20: *Like she*, koncert, 2008.

Obr. 21: **To žluté co máte na kalhotkách**, koncert, 2009.

8. Seznam použité literatury

BRUSSEL, D., DENK, W., MALÁ, O., MUSGRAVE, D., SRP, K., *Close echoes- public body and artificial space*. Galerie hlavního města Prahy, Kunsthalle Krems, 1998. ISBN:80-7010-053-2.

ČINÁTLOVÁ B. *Příběh těla*. Pistorius + Olšanská s.r.o., Příbram 2009. ISBN:978-80-87053-36-2.

DRYJE F., SOLAŘÍK B. *Syrové umění, sbírka Jana a Evy Švankmajerových*. Arbor vitae, Galerie Klatovy/Klenová 2004. ISBN: 80-85628-52-X.

GANZ, N. *Graffiti world: Street art from five continents*. Harry N. Abrams Publisher, New York 2004. ISBN: 0-8109-4979-2.

GROSENICKOVÁ U. *Ženy v umění 20. a 21. století*. Slovart, Praha 2004. ISBN:80-7209-626-5.

GROSENICK, U. *Art now 2*. Taschen. Köln 2008. ISBN:978-3-8365-0324-2.

HILLMAN J., *Sny a podsvětí*, Portál, Praha 1999. ISBN 80-7178-301-3.

CHASSEGUETOVÁ – SMIRGELOVÁ, J. *Kreativita a perverze*. Portál, Praha 2001. ISBN: 80-7178-509-1. JONES, A. *Body art performing the subject*. University of Minnesota Press, Minneapolis 1998. ISBN 0-8166-2772-X.

JOHNSON, P. *Tvůrci (od Shakespeara a Dürera k Picassovi a Tiffanymu)*. Barrister +Principál, Brno 2007.

JONES, S. *Art in public - what, why and how*. Artist newsletter (UK).1992.

JUNG G.C., *Člověk a duše*. Academia, Praha 1995. ISBN 80-200-0543-9.

KNÍŽÁK, M. *Jeden z možných postojů jak být s uměním*. Votobia, Praha 1997. ISBN: 80-7220-068-2.

McLUHAN, M. *Člověk, média a elektronická kultura*. Jota, Brno 2000. ISBN: 80-7217-128-3.

MRÁZ, B. *Malý slovník výtvarného umění*. FORTUNA, Praha 1996. ISBN 80-7168-329-9.

MORGANOVÁ, P. *Akční umění*. Votobia, Olomouc 1999. ISBN: 80-7198-444-2.

NÁDVORNÍKOVÁ, A. *Art brut v českých zemích*. Arbor vitae, Muzeum umění, Olomouc 2008. ISBN 978-80-86300-95-5.

OVERSTREET, M.: *In Graffiti We Trust*, Mladá fronta, Praha 2006. ISBN:80-204-1325-1.

PACHMANOVÁ, M. *Tělo a fotografie – 1.ročník bienále festivalu foto Praha – Kolín.* Aktiv volné fotografie, Praha 1998 (realizace Pražský dům fotografie). ISBN:80-902477-2-5.

PAVLÍČKOVÁ, K. a kol. *Umělecké dílo ve veřejném prostoru.* Sorosovo centrum současného umění – Praha, 1997.

POSPISZYL, T., LÉKÓ, I. *STREET ART PRAHA*, Arbor vitae, Praha 2007. ISBN: 978-80-86300-99-3.

RIEDEL I., *Obrazy v terapii, umění a náboženství.* Portál, Praha 2002. ISBN-10: 80-7178-531-8.

STERN, J. *Média, psychoanalýza a jiné perverze.* Malvern, Praha 2006. ISBN 80-86702-13-8.

ŠIMKOVÁ, A. *Umělci čistého srdce- naivní a lidové umění, art brut.* Ottobre 12, Velehrad 2001.

ŠVÁCHA, R., PLATOVSKÁ a kol.: *Dějiny českého výtvarného umění 1958 - 2000* VI/2, Academia, Praha 2007. ISBN: 978-80-200-1489-6.

THOMPSON, N., SHOLETTE, G. *The interventionists – Users Manual for the Creative Disruption of Everyday Life.* Meetpress, Cambridge, 2004.

VÍTKOVÁ, L., JEŘÁBKOVÁ, E. *Lovci lebek: Bolf, Rathouský, Skrepl, Typlt.* Galerie Klatovy/Klenová, 2007.

YOUNGSON, M. R. *O šílenství, podivínství a genialitě.* Portál, Praha 2000. ISBN:80-7178-401-X.

ART+ANTIQUES. ISSN: 1213-8398

ŽIVEL: overground against monoculture. ISSN: 1212-5644

UMĚLEC: současné umění a kultura. ISSN: 1212-9550

FLASH ART. ISSN: 1336-9644

<http://www.artycok.tv>

<http://artlist.cz/>

<http://vvp.avu.cz/>

<http://www.divus.cz/umelec/>

<http://www.myspace.com/>

<http://www.sca-art.cz/>

<http://www.fcca.cz/>

<http://www.artmuseum.cz/>

<http://namesfest.net/>

<http://www.prague-art.cz/>

<http://www.trafacka.net/>

<http://www.zpub.com/public>
<http://am180.org/>
<http://www.citygalleryprague.cz/>
<http://eldar.cz/streetart/>
<http://www.freshflesh.cz/blog/>
<http://www.karlinstudios.cz>
<http://meetfactory.cz/>
<http://www.e-artnow.org/>
<http://www.archiweb.cz/>
<http://www.c2c.cz/>
<http://www.ciant.cz/>
<http://www.doxprague.org/>
<http://tina-b.com/>
<http://www.spalovka.cz/>
<http://www.36.cz/>
<http://http://www.jirisvestka.com/>
<http://www.futuraproject.cz/>
<http://www.ztohoven.com/>
<http://gumaguar.bloguje.cz/>
<http://www.veronikabromova.cz/>
<http://www.masker1.net/>
<http://www.chitka.info/>

